

Muhamet Sajim

Këshilltari fisnik për djem dhe vajza

Përktheu: Dr. Musli Vërbani

Kaçanik

MUHAMET SAJIM

**KËSHILLTARI FISNIK PËR
DJEM DHE VAJZA**

Përktheu: Dr. Musli Vërbani

Kaçanik

Lutju Zotit e thua:

“O Zotí im më shëto díturinë.”

(Kur'an)

*“O Zotí im!
Më pajís me díturí të dobíshme.
Më jep furnízím të begatshëm.
Mí prano veprat e mia.”*

(Hadíth)

Besimi

1. Bëhu besimtar i sinqertë, i drejtë, sepse nuk mund të jetë imani i plotë me padituri. Imani nuk mund të pajtohet me gënjeshtren, se imani vetëm formalisht nuk ka vlerë.
2. Besimi në Zotin të obligon:
 - ta njohësh Atë,
 - ta duash,
 - ta dëgjosh,
 - ta përkujtosh dhe
 - ta falënderosh Atë.
3. Besimi në të dërguarin e Allahut të obligon që:
 - ta njohësh atë,
 - ta duash,
 - të punosh sipas urdhrave të tij dhe
 - sipas planprogramit të tij, e me këtë pastaj ta fitosh ndërmjetësimin (shefatin) e Tij pas vdekjes.
4. Mos u kreno, sepse formaliteti është një rrobë e lehtë e cila t'i zbulon pjesët e turpshme, t'i fshinë të mirat dhe të shpie në rrethin e hipokritëve.
5. Ruaju nga dëgjimi i (nënshtrimi) urdhrit të dikujt tjetër përpos Zotit, përkundrazi gjithmonë jepi përparësi urdhrit të Zotit dhe të dërguarit të tij para çdo urdhri tjetër.
6. Devotshmëria ndaj Zotit le të jetë pasuri elementare dhe bëje reflektor të rrugës sate, kështu do t'i tejkalosh të gjitha vështirësitë dhe do t'i zgjedhësh problemet, e Zoti të jep furnizim të mirë.
7. Pendohu sinqerisht, angazhoje zemrën në përkujtimin e Zotit, shtoje istigfarin (kërkimfaljen) dhe dërgo përshtetësi e Selavate për të dërguarin, Muhamedin a.s., do të jesh më i pasuri i njerëzve.
8. Mos lejo që mendja jote të bëhet udhëheqës i çështjeve tua e të të shpie në humbje dhe shkatërrim. Mos lejo që pasionet të të udhëheqin e të biesh në humnerë, por përmbaju Fesë dhe ligjeve të Sheriatit.

9. Shoqërohu me dijetarë se ata janë trashëgimtarë të pejgamberëve e mos u shoqëro me injorantë se të sjellin probleme dhe kokëçarje, për këtë këshilloje çdo shok.
10. Shfrytëzoje:
- rininë para pleqërisë,
 - shëndetin para sëmundjes,
 - pasurinë para varfërisë dhe
 - jetën para vdekjes.
11. Bëhu prej dijetarëve të Kur'anit dhe Sunetit dhe mos i paso epshet dhe risitë se ato të poshtërojnë.
12. Besimi i ka shtyllat nëpër të cilat duhet të mbahesh, e ato janë:
- Të besosh në Zotin,
 - Melekët e tij e
 - librat e tij,
 - në të dërguarit e tij,
 - në ditën e fundit dhe
 - në caktimin e Zotit dhe
 - në atë se e keqja dhe e mira janë prej Tij.
13. Mos lejo askënd që t'i ofendojë apo nënçmojë shokët (Es'habet) e të dërguarit të Muhamedit a.s..
14. Zbukurohu me virtyte të mira dhe të lavdëruara, e jo me virtyte të këqija amorale, sepse ai (imani) dobësohet dhe forcohet.
15. Të dish se fëmijët i përcjellin sjelljet e prindërve të tyre, prandaj përmirësoje sjelljen në prezencën e tyre.
16. Mos paso verbërisht e palogjikuar, sepse ti në atë rast nuk je duke e shfrytëzuar dhuntinë e Zotit, e ajo është mendja, e njeriu do të përgjigjet për mendjen e tij.
17. Kur e do Zoti robin e vet, e sprovon me probleme. Mos kërko zgjidhje prej njerëzve, dhe mos iu anko atyre, por bëhu durimtar i vërtetë.
18. Mos u befaso kur ndonjë popull i përqesh dhe i nënçmon besimtarët, sepse ata nuk e kanë shijuar ëmbëlsinë e imanit.
19. Bëhu besimtar i sigurtë, përforcoje imanin me devotshmëri dhe bëje atë mjet për të përballuar vështirësitë e jetës.
20. Ta dish se islami është fe madhështore dhe fisnike, fe e vërtetë e shpallur prej Zotit. Zoti nuk pranon fe tjetër përpos Islamit. Nuk ka fe ai i cili nuk ka besim, sikur nuk ka vlerë jeta nëse nuk i përmbahesh parimeve të saj.

21. Ta dish se ekzistojnë organizata krishtere, jehude, dhe komuniste, të cilat propagandojnë kundër islamit fshehtas dhe haptas.
22. Ta dish, çka ke gabuar nuk ke mundur me e qëlluar, dhe çka ke qëlluar nuk ke mundur me gabuar. Thuaj: **Nuk mund të ndodhë asgjë përpos siç e ka shkruar Zoti.**
23. Mos i mëso mendimet ekstremiste para se t'i mësosh parimet Islame.
24. Dije se:
- Kush e ruan Zotin, Ai e ruan atë, dhe
 - kush e ndihmon Zotin, Zoti kujdeset për të,
 - kush e lutë Zotin i bindur se do t'i përgjigjet Zoti, Ai ia pranon lutjen e tij.
 - Kush e kundërshton Zotin, Zoti e dënon atë, dhe
 - kush nuk e beson Zotin ai do të digjet përgjithmonë në Xhehenem.
25. Të mbështetesh në dikë tjetër përpos Zotit është shirk. Të kërkohet furnizim prej dikujt tjetër përpos Zotit është kufër (mohim). Mos e lakmo pasurinë e tjetrit do të jesh i dashur tek njerëzit. Ruaju lakmisë se ajo të shpie në varfëri.
26. Çdo urdhër të Zotit kryeje me ndërgjegje, shqiptoje shehadetin me zemër, vepro sipas sheriatit në fushën e adhurimit dhe lutjeve, e po ashtu edhe në fushën e marrëdhënieve ndërnjerëzore, sepse kështu e tregon besimin e vërtetë.
27. Mos e lejo veten të harrosh dhe të mos e përkujtosh Zotin, sepse ajo ta ngushton jetën, të sjell probleme, të verbëron në këtë dynja dhe ahiret.
28. Para se të flasësh për çlirimin e atdheut, çliroje veten prej shirkut¹ dhe ateizmit.
29. Ruaju prej veseve të këqija dhe mbushe zemrën me besim, ngriti duart lartë në qiell me përkushtim, devotshmëri dhe përlutje.
30. Mbështetju Zotit, pastroje zemrën në mënyrë që gjithmonë të kesh qëllime të arta dhe të drejta. Përcjelli mundësitë dhe faktorët të të hapen dyert, ruaju përtacisë se përtacia është errësirë e dyerve.
31. Nëse epshi të shtyn t'i bësh padrejtësi njerëzve, përkujtoje fuqinë e Zotit dhe ta dish: Kush nuk mëshiron nuk mëshirohet (i Mëshirshmi e mëshiron të mëshirshmin).

¹ Shirk – t'i bësh shok Allahut, idhujtari.

32. Ta dish,
- çdo gjallesë do ta shijojë vdekjen,
 - çdo e re do të vjetërsohet,
 - çdo e ardhme është e afërt,
 - çdo shpirt do të japë llogari.
33. Kënaqu me atë çka e ke. Duro në fatkeqësi. Të mirën falënderojë, të keqen duroje. E para do të shtohet e dyta do të pakësohet.
34. Kërkoje atë që të bën dobi dhe tejkalojë atë që të dëmton, mos u merr me të kaluarën dhe ruaju fjalisë *ah sikur*, sepse çka ka ndodhur ka ndodhur me dëshirën e Zotit.
35. Kërko prej Zotit çka të duash ti, do të jep çka dëshiron Ai dhe çka është mirë për ty. Ruaju moskënaqësisë së të mirave të Zotit, sepse nuk mund ta arrish atë çka dëshiron përpos asaj çka të ka caktuar Zoti.
36. Ta dish, sinqeriteti është mjet i cili bën që të gjitha veprat të pranohen tek Zoti. Me sinqeritet ngrihesh në pedestal të lartë, të shtohen të mirat ndërsa të këqijat të shndërrohen në të mira.
37. Dije se:
- Nuk ka besim pa vepra,
 - as dispozitë pa drejtësi,
 - as ibadet pa pastrim, dhe
 - as nënshtrim dhe dëgjueshmëri në mëkat,
 - e as devotshmëri me lajka e iluzione.
38. Nëse e dëshiron të mirën e kësaj bote përmbaju Kur'anit, nëse e dëshiron shpëtimin në këtë botë dhe në botën tjetër përmbaju Kur'anit. Kur'ani është ordinancë e zemrave, barërat e saj janë për të shëruar trupin.
39. Ta dish,
- nëse ke nevojë për shokë të mjafton Zoti,
 - nëse ke nevojë për pasuri të mjafton “ridaja e Zotit”,
 - nëse ke nevojë për këshillë të mjafton ta përkujtosh vdekjen.
40. Analizo qëllimet e tua para se të veprosh, nëse janë për hir të Zotit shpejto e nëse janë për qëllime tjera largohu.

41. Bëje traditë:

- shpërndarjen e selamit,
- të ushqyerit e nevojtarit,
- vizitën e farefisit.

Këto vepra të sigurojnë hyrjen në xhenet.

42. Ke frikë nga Zoti në veprat tua sikurse ta shohësh Atë, se edhe pse ti nuk e sheh, Ai të sheh ty.
43. Kush i llogaritë veprat e veta nuk humb, kush nuk i llogaritë gjithmonë është në humbje.
44. Kërko dituri, do të arrish lumturi, do të ngrihet morali yt, pozita, fuqia dhe do të numërohesh në radhët e fisnikëve.
45. Përcjelli kuvendet e diturisë se ato janë më të vlefshme se e tërë toka dhe çka ka në të.
46. Dituria është baza e jetës tënde, me të e kupton qenien tënde dhe rëndësinë tënde, e bën jetën të vlefshme dhe i zgjedh problemet dhe preokupimet e shoqërisë tënde.
47. Shoqërohu me dijetar sepse ata të udhëzojnë në rrugë të drejtë dhe në punë të mira ndërsa të tjerët të shpijnë në primitivizëm, egërsi dhe barbarizëm.
48. Bëhu dëgjues, kërkues i diturisë ose dijetar i vërtetë, mos u largo nga këto cilësi se përndryshe do të futesh në humnerë dhe do të shkatërrohesh.
49. Ruaju nga injoranca se atëherë do të sundon koprracia, të kapë mendjelehtësia, do të të vdesë zemra dhe do të bëhesh injorant.
50. Dituria është mëshirë dhe mbrojtës i gabimeve dhe dritë për zemrën tënde e cila të shndritë në këtë botë dhe në botën tjetër.
51. Mëso të paditurin, mësohu prej të diturit, kështu ose e forcon diturinë me përsëritje ose e mëson të paditurën.
52. Kujdes: mos e humb kohën në çështje të kota, të pavlefshme, në bisedime dhe debate pa rezultat, debate të poshtra dhe të nënçmuara.
53. Ta dish se çdo pemë i ka frytet, e fryt i diturisë është afrimi te Zoti dhe fitimi i shefatit në ditën e gjykimit.

54. Me dituri e kupton domethënien e *tevhidit*² dhe i kupton dispozitat e sheriatit, bëhesh progresiv si në aspektin shpirtëror ashtu edhe në atë moral e kulturor.
55. Nëse je i ulët dituria të ngrit në pozitë mesatare, e nëse je në mes të ngritë në pozitë të lartë e nëse je i lartë të ngritë mbi të gjitha piedestalet.
56. Dituria është më e vlefshme se pasuria, pasuria e përcjell diturinë e fisnikëria formohet nga të dyja.
57. Bëhu principiell, mos lejo që të poshtërojë pasuria dhe mos lejo që gruaja të jetë shkak e të mos respektohesh nga të tjerët.
58. Kombino diturinë me moral, morali është mburojë e diturisë, shfrytëzo çdo rast të i arrish të dyjat.
59. Pastro shpirtin, mos u bën i degjeneruar dhe mos u vesh me cilësi të urryera, por bëhu i ditur se dituria është adhurim i shpirtit dhe të ofron në mëshirën e Zotit.
60. Ndërtoje veten me virtyte të lavdëruara do të llogaritesh në mesin e dijetarëve dhe do të arrish gradën e pejgamberëve.
61. Mos e mundo mendjen me gjëra të kota, mos diskuto pa nevojë dhe mos polemizo për gjëra të cilat krijojnë urrejtje dhe të shpijnë në humnerë.
62. Ta dish! Prej shkencave është ajo e cila të shpie tek njohja e Krijuesit, sepse të gjitha shkencat prej Tij burojnë dhe tek Ai do të kthehen.
63. Ta dish! Angazhimi për dituri rezulton virtyte të larta prandaj kuptoji këshillat e diturisë dhe përmbaju rregullave të tij.
64. Ta dish se dijetarët më të këqij janë ata të cilët veprojnë për udhëheqësit e udhëheqësit më të mirë janë ata që i nderojnë dhe respektojnë dijetarët.
65. Mos e kërko fenë me filozofi, sepse ajo të shpie në dyshime, mos iu beso besëtytnive se ato janë të kota dhe të pavërteta.
66. Ji i bindur! Do të jesh dijetar derisa të kërkosh dituri, nëse mendon se ke arritur dituri (absolute) jeni bërë injorant.
67. Diturinë bëje kapelë në kokë, regjistro gjërat e vlefshme në zemrën tënde do të jesh prej të shpëtuarve.
68. Kërkoje diturinë që në vegjëli edhe pse ndoshta nuk të nevojitet në atë moment apo ndoshta të rriturit nuk janë në gjendje ta kuptojnë atë çka dini ju.

² Tevhid – Besimi vetëm në një Zot.

69. Shpenzoje shikimin në faqet e librave, për çdo ditë përfito gjëra të reja. Tre persona kurrë nuk janë të vetmuar:
- Fekihu³ i kënaqur,
 - heroi trim dhe
 - mendimtari i drejtë.
70. Nëse të tjerët kërkojnë kënaqësi në kopshtin e tyre, ju kërkon kënaqësi në kopshtin e librave.
71. Ke kujdes nga harresa sepse ajo është fatkeqësi e diturisë. Ruaju nga gënjeshtria sepse ajo është turpi i diturisë.
72. Merr prej diturisë atë çka të përshtatet dhe që ta lehtëson dhe ta pastron zemrën dhe përfiton lumturi, qetësi dhe kënaqësi në shpirtin tënd.
73. Njerëzit janë tri lloje:
- Dijetari i devotshëm,
 - dijetari i rrugës së shpëtimit dhe
 - të pashpirtët të cilët pasojnë çdo erë e cila i kaplon dhe nuk akumulohen me dritën e diturisë.
74. Dashuria ndaj diturisë është vepër për të cilën shpërblehet njeriu, fiton përulshmëri ndaj Zotit, përfiton vepra të mira të cilat do t'i dalin në ndihmë në ditën e gjykimit sepse dituria është gjyqtar ndërsa pasuria e gjykuar.
75. Dijetarët i gradon Zoti në shkallë të lartë, prandaj ruaju diturisë e cila nuk të shpie në devotshmëri. Zoti i Lartmadhëruar thotë: Ka humbur ai i cili shpifë.
76. Ta dish se, dituria sjell fryte me pak angazhim, ndërsa padituria nuk sjell fryte edhe me mund të madh.
77. Dijetarët në tokë e kanë vlerën e yjeve në qiell, kush nuk i pason ai është i humbur.

³ Fekih – Jurist islam.

78. Dije se:

- Faza e parë e diturisë është heshtja (qetësia),
- e dyta dëgjimi,
- e treta nxënia përmendësh,
- e katërta kuptimi,
- e pesta veprimi,
- e gjashta shpërndarja e saj në mesin e njerëzve.

79. Të mësuarit është mirësi, kërkimi i diturisë është ibadet, ndërsa vetë dituria është dritë e cila të shpie në xhenet, udhërrëfyes në shkretëtirë, shok dhe bashkëbisedues në vetmi.

80. Dituria është jetë e zemrave, fuqi e trupit e të menduarit, barazohet në agjërim, të logjikuarit barazohet me lutjet e natës, me të logjikuar e kupton hallallin dhe haramin dhe e kupton rëndësinë e marrëdhënieve farefisnore.

81. Mos polemizo me atë çka është më i lartë se ti, mos fol për atë çka nuk di. Gjuha jote le të flasë për atë çka e ke në zemër, veprat tua le të jenë në pajtim me fjalët tua. Kur të besohet ndonjë çështje kryeje me ndërgjegje, e nëse nuk kërkohet nga ju diçka, mos e kërko.

82. Nuk ka gjë më të vlefshme se dituria me butësi, falja e gabimit kur ekziston mundësia e hakmarrjes dhe fisnikëria me vepra.

83. Bëju prej atyre të cilët i ndihmojnë të dobët, prej dijetarit i cili është i larguar nga injorantët dhe prej të pasurit modest.

84. Obligimet e tua ndaj të tjerëve janë:

- T'i përshëndesësh,
- të ulesh dhe të bisedosh qetë,
- të mos flasësh me pëshpërma,
- të mos bësh lëvizje pa nevojë,
- të mos bësh pyetje të kota por të bësh pyetje të cilat sjellin dobi.

85. Mos u bëj prej atyre që:

- i shtyjnë të tjerët të jenë modestë e vetë bëhen kryelartë,
- i shtyjnë të tjerët të punojnë për ahiret e vet nuk punojnë për të,
- urdhërojnë për punë të mira e nuk veprojnë mirë,
- ndalojnë prej punëve të këqija e vetë veprojnë keq.

86. Mos u bëj prej atyre që nuk veprojnë sipas fjalës së tyre ose heshtin kur duhet të flasin, i ngurosin zemrat e tyre dhe i ndërprejnë lidhjet familjare.
87. Nëse kërkon dituri për vete, dituria e paktë të mjafton, e nëse kërkon dituri për të tjerët, atëherë nevojat e njerëzve janë të shumta.

Djali im, bija ime

Nëse kërkon dituri, këto janë rregullat të cilat duhet t'i pasosh.

88. Të kesh qëllim të drejtë, të pastër, të çiltër dhe në emër të Zotit.
89. Të i frikohesh Zotit me diturinë tënde, të i ndihmosh familjes dhe shoqërisë.
90. Ta dish obligimin ndaj mësuesit dhe ta respektosh atë.
91. Ta nderosh mësuesin, t'i pranosh këshillat e tij, ta kërkosht kënaqësinë e tij, të shpejtosh t'i ndihmosh dhe ta vlerësosh diturinë e tij.
92. Të mos e pyesësh mësuesin vetëm se me lejen e tij, të mos ia ndërpresësh bisedën, të mos ia zbulosh dobësitë e tij kur ai përgjigjet dhe të jesh i durueshëm kur ai flet.
93. Të jesh i këndellur, i kuptueshëm, kur ai flet për çështjet e fesë dhe ligjet e shariatit.
94. Të jesh modest, i devotshëm, ta transmetosh te të tjerët diturinë, dhe ta realizosh planprogramin.
95. Mos mëso gjëra të cilat nuk të sjellin dobi dhe kësisoj ta fitosh hidhërimin e Zotit.
96. Ta dish! Dituria është e pafund, nuk mundesh me ditë as fillimin e as mbarimin e saj, prandaj fillo nga ajo çka është më e rëndësishme dhe më e vlefshme. Më e drejtë është të kryesh farzet para nafileve⁴.
97. Mos u kreno me diturinë tënde e të bëhesh lakmues i vetvetes. Shembulli i dijes së dijetarëve me dijen e Zotit është sikur gjilpëra e cila humbet kur hidhet në oqean.

⁴ Nafile – vullnetare, në këtë rast *namaze vullnetare*.

98. Nëse e mëson atë i cili e meriton e ke qëlluar, por nëse ia ndalon diturinë atij i cili e meriton ke bërë padrejtësi dhe nëse e mëson atë çka e keqpërdorë diturinë ke bërë çrregullim.
99. Dituri është burimi i tekstit të Kur'anit ose i hadithit, ose i mendimit dhe logjikës së drejtë ose thënia e juaj NUK DI.
100. Ta dish se Islami është fe e pastërtisë, Zoti i do të pastrit.
101. Nëse kryen nevojë, në nevojtoje hyr me këmbën e majtë, kërko në heshtje mbrojtje prej shejtanit, e kur të dalësh dil me këmbën e djathtë dhe falënderoje Zotin për shëndet.
102. Mos e bëj urinën në rrugë apo nën hijen e pemëve, apo në ujin e qetë që nuk qarkullon, sepse ajo ju sjell njerëzve dëm dhe neveri.
103. Prej rregullave të kryerjes së nevojës *istinxha*⁵ është:
- moskthimi nga drejtimi i Qabes,
 - mos me ja kthye shpinën Qabes,
 - moskryerja e nevojës në këmbë sepse mund të stërpikesh rastësisht.
104. Pastroju mirë nga urina dhe nevoja: me ujë, me gurë apo me letër, por më së miri është me ujë.
105. Në largimin e ndyrësirës dhe istinxhës mos e përdor dorën e djathtë, por në këto raste përdore dorën e majtë.
106. Mos harro t'i bësh *sunet* fëmijët sepse sunetia preferohet të bëhet në moshën e fëmijërisë, por kjo është edhe prej rregullave (obligim) islame.
107. Përdore *misvakun* para abdestit, para se të falesh dhe pasi të zgjohesh nga gjumi sepse kjo është traditë e të dërguarit s.a.v.s..
108. Mos harro të përdorësh *misvakun*⁶ para se të lexosh Kur'an.
109. Misvaku bën që Zoti të jetë i kënaqur me ty, i afron melaqet, i ndihmon shëndetit (barkut), shikimit dhe trupit në përgjithësi, prandaj mbaje me vete në udhëtim dhe në shtëpi.
110. Përmbaju pastërtisë kur të marrësh abdes, kur të pastrohesh apo kur të marrësh tejemum⁷.
111. Ti kesh, rrobat e pastra, trupin e pastër, vendin e pastër - kështu nuk mbetet ndyrësirë në trupin tënd.

⁵ Istinxha – Pastrimi i pjesës së prapme të trupit pas kryerjes së nevojës së madhe.

⁶ Misvak – brushë natyrale e dhëmbëve, lloj druri.

⁷ Tejemum – pastrim simbolik me dhe' të pastër.

112. Mos e harro pastrimin e zemrës prej veseve të këqija, derisa mos të harmonizohet pamja e jashtme me të brendshmen.
113. Në çdo pastrim merr abdes, pastaj fali dy rekate namaz - kjo do të të bëjë dritë.

Abdesi

114. Ta dish, abdesi i ka kushtet e saja: e para nijeti. E vendi i nijetit është zemra, e nuk ka ibadet (adhurim) pa nijet.
115. Pastro fytyrën një herë, kjo është farz. Ta dish se kufiri i saj është prej ku dalin flokët e deri në përfundimin e mjekrës.
116. Pastro duart deri në bërryla një herë, fërkoji gishtat dhe pastroji thonjtë.
117. Po ashtu lëmo (mes'h) kokën sepse kjo është prej kushteve të namazit. Lejohet të lëmohet një pjesë por edhe e tërë koka.
118. Në fund, pastroji këmbët deri në zogj (nyje), duke i fërkuar mirë mes gishtërinjëve.
119. Kujdesu në radhitjen e pastrimit të pjesëve të abdesit ashtu siç janë të renditura dhe mos lejo hapësirë të gjatë kohore mes tyre.
120. Në ditën e gjykimit abdesi do të jetë dritë për ty. Ata të cilët falen, fytyrat dhe këmbët e tyre do të shndrisin si reflektor.
121. Mos harro se abdesti i ka edhe sunetet, e para është larja e duarve tri herë.
122. Në fillim të abdestit mos harro ta përmendësh emrin e Zotit dhe çdo punë filloje me *Bismilah*.
123. Pastroje gojën me ujë “gargara” dhe hundën me ujë “istinshak” sepse “gargara”⁸ dhe “istinshaku”⁹ e pastrojnë gojën, hundën dhe largojnë mikrobet dhe bakteret prej tyre.
124. Lëmoji veshët me ujë të pastër brenda dhe jashtë e jo prej ujit që ka mbetur pas lëmimit të kokës.
125. Gjithmonë fillo nga e djathta dhe pastro pjesët nga tri herë.
126. Mos merr abdes në vende të ndotura sepse ajo është vepër e papëlqyer.
127. Mos fol gjatë marrjes së abdesit por bën dua' dhe përkujto Zotin.

⁸ Gargara – Larja e thellë e gojës.

⁹ Istishak – Larja e thellë e hundës.

128. Mos e përplas me të fortë ujin në fytyrë sepse ajo nuk është prej rregullave të abdesit.
129. Abdesi zhvleftësohet nga shumë gjëra: e para prej tyre është dalja e erës nga pjesët e turpshme.
130. Ta dish se humbja e vetëdijes e prishë abdesin, pa marrë parasysh prej gjumit, çmendurisë apo të fiktit sepse në këto momente njeriu nuk është i vetëdijshëm për gjendjen e tij.
131. Ta dish! Çdo ndyrësi e cila del prej trupit e prishë abdesin edhe nëse nuk del prej organeve gjenitale.
132. Të jesh gjithmonë i pastër. Ta dish! Abdesi është armë, prandaj ruaje atë por edhe merr abdes kur nuk ke.
133. Lexo Kur'an duke qenë i pastër, fle duke qenë i pastër dhe bën dua duke qenë i pastër.
134. Mos vendos parukë, se ajo është e ndaluar, dhe mos i prej flokët tek "frizerka" për t'u zbukuruar (për të tjerët) sepse ajo është e ndaluar.
135. Mos e bën (mes'hin) e kokës mbi kapelë dhe mos merr abdes kur thonjtë janë të lyer, ndërsa nëse e ke përdorur *kanën* nuk prishë punë.
136. Jepu mes'h mesteve (në qoftë se janë të mbrojtura nga depërtimi i ujit) sepse ato janë të pastra.
137. Ta dish! Mes-hi mbi meste vlen për joudhëtarin (rezidentin).
138. Mos i hiq mestet apo njërën prej tyre sepse kjo pastaj të obligon që të marrësh abdes.
139. Nuk lejohet që të bësh mes'h mbi meste përmbi afatin e caktuar për udhëtarin dhe jo udhëtarin përndryshe namazi nuk vlen.
140. Bija ime e dashur. Cilësitë e gjakut të *hajdit*¹⁰ janë:
- ngjyra e kuqe,
 - e ngrohtë,
 - era e rëndë dhe
 - kur gjaku del pa kurrfarë shkakut ose sëmundje.
141. Kur t'i mbushësh nëntë vjet shiko gjakun e hajdit, e nëse gjaku del para kësaj kohe nuk llogaritet hajd.

¹⁰ Hajdi – menstruacioni, pastrimi mujor i femrës.

142. A e dini afatin e hajdit:

- Minimumi është tri ditë e tri net,
- ndërsa maksimumi dhjetë ditë,
- ndërsa afati më i shkurtër i pastrimit në mes dy hajdeve është pesëmbëdhjetë ditë.

143. Bija ime! Kur je me hajd mos u fal se nuk e ke obligim, ndërsa agjërimin e plotëson kur të kalojë afati i hajdit.

144. Mos hyn në xhami derisa jeni me hajd dhe mos lexoni Kur'anin duke e prekur mus'hafin, mos e bëni tavafin, dhe mos bëni marrëdhënie seksuale, se të gjitha këto janë të ndaluara gjatë kohës kur je me hajd.

145. Duhet larguar nga marrëdhëniet seksuale derisa të ndërpritet gjaku, pastaj duhet marrë *gusël* dhe pastrohesh plotësisht.

146. A e dini o ju gra, se gjaku i *nifazës*¹¹ del pas lindjes dhe afati i fundit është 60 ditë, ndërsa zakonisht 40 ditë, ndërsa minimumi nuk është caktuar.

147. Të ndalohet ty oj bija ime gjatë kohës së gjakut të nifazës krejt çka ndalohet prej hajdit, si namazi, agjërimi, prekja e mus-hafit dhe leximi në të, po ashtu edhe hyrja në Xhami.

148. Mos bëj marrëdhënie derisa e keni hajnin, ndërsa burri i juaj ka të drejtë që të lozë me ju, përpos prej gjunjëve deri në kërthizë.

149. Mos e lejo burrin që të bëjë marrëdhënie nga prapa (jo në vendin e caktuar), nëse e lejon atëherë je bërë mëkatare.

150. Gjaku i cili rrjedh në ditën përpos hajdit apo nifazës quhet *istihad* dhe ta dish se nuk të ndalohet as namazi, as agjërimi, as marrëdhëniet, sepse ajo nuk është ndyrësirë.

¹¹ Nifaza – lehonja, pastrimi i femrës pasi të lind fëmijë.

Gusli

151. Të jesh i përpiktë në marrjen e guslit¹² dhe mos e vono atë sepse vonimi i guslit është shumë i dëmshëm.
152. Përfshije tërë trupin me ujë që të depërtojë në rrënjët e flokëve dhe në lëkurë ndërsa para kësaj ta largosh ndyrësirën, si p.sh.: istinxha, ta pastrosh gjakun i cili ka rrjedh prej hajdit dhe istihadës¹³.
153. Ke kujdes që të pastrohesh në kohën e duhur sepse moskujdesi ndikon që të falet namazi jo në kohën e caktuar.
154. Duhet ta dish se dalja e menisë (spermës) obligon gusulin, pa marrë parasysh shkakun e daljes, qoftë prej ëndrrës apo marrëdhënieve seksuale.
155. Bashkëshortët kanë obligim që të marrin gusul nëse bashkohen organet seksuale edhe pse nuk ejakulohet.
156. Kur të ndërpritet rrjedhja e gjakut nga hajdi ose nifasa, së pari pastroni vendin e ndyrësirës e pastaj tërë trupin.
157. Ta dish! Zoti i mëshiron muslimanët të cilët e lajnë të vdekurin dhe e mbulojnë me kefin.
158. Islami është i pastër dhe çdo kush i cili e pranon islamin duhet të pastrohet (të marrë gusul) sepse Allahu është i mirë dhe nuk e pranon vetëm se mirësinë.
159. Të papastrit nuk i lejohet:
- *tavafi*¹⁴,
 - prekja e mus'hafit,
 - leximi i Kur'anit,
 - po ashtu të papastrit nuk i lejohet të hyjë në xhami derisa të pastrohet.
160. Të jesh i kujdesshëm, uji i cili përdoret për pastrim duhet të jetë: pa ngjyrë, pa erë, pa shije.
161. Ta dish, cofëtina është e papastër, gjaku, mishi derri dhe çka kryen nevojë njeriu si urina, etj..

¹² Gusli – mënyrë islame e pastrimit të tërë trupit.

¹³ Istihada – gjakderdhje jo e rëndomtë e cila pason pas hajdit ose pas nifazës.

¹⁴ Tavaf – rrotullimi rreth Qabes.

162. Mos ngurro në çështjet e fesë: balta e pastër nuk është prej gjërave të ndaluara, nuk merret parasysh sepse All-llahu e falë, po ashtu gjaku në masë të vogël, sepse All-llahu është Falës dhe Mëshirues.
163. Prej lehtësimeve në fe janë: pastrimi i urinës së foshnjës i cili ende nuk han, mjafton vetëm me e fërkua me ujë dhe papastërtia e tharë largohet.
164. Tokën e pastron me ujë, në esencë menia (sperma) është e pastër, nëse është e terur fërkohet, e nëse jo lahet.
165. Përmbaju suneteve natyrore e ato janë nëntë:
- prerja e mustaqeve,
 - rregullimi i mjekrës,
 - misvaku,
 - istinaku,
 - madmada,
 - prerja e thonjve,
 - pastrimi mes gishtërinjve,
 - pastrimi nënsqetull,
 - të rruarit në vendet e turpshme.
166. Oj motër muslimane, mos i prej flokët sepse nuk lejohet kjo në islam, vetëm se në raste të domosdoshme sikurse preventiva prej sëmundjeve.
167. Mos i heq vetullat sepse heqja e vetullave është e ndaluar, për këtë ka argumente.
168. Mos bëj tatuazhe (me shenja e simbole në trup) sepse është e ndaluar, por nëse ndodh që bën tatuazh atëherë duhet që menjëherë ta fshish vetëm nëse me fshirje dëmtohesh shumë në lëkurë, atëherë jo.
169. Parfumin dhe kozmetikën mos e përdor për ndokënd tjetër, por vetëm për burrin tënd.
170. Turpërohu prej Zotit, mos i zbulo pjesët e turpshme edhe nëse je vetëm, për këtë udhëzo fëmijët dhe familjen.
171. Mos lejo që familja të shkojë në bregdet apo vende të larjes së përgjithshme, sepse ato janë vende të rrezikshme dhe sjellin çrregullim.
172. Bëjë nijetin për nusël, pastaj pastro vendet e turpshme, merr abdes, fillo pastrimin nga koka pastaj anën e djathtë dhe të majtën.
173. Mësoji fëmijët të pastrohen rregullisht dhe mësojua atyre rregullat e pastrimit sepse Zoti i do të pastrit.

Namazi

174. Pjesët e turpshme të mashkullit janë prej gjunjëve deri në kërthizë dhe për femrën është i tërë trupi përpos fytyrës dhe duarve.
175. Kusht është mbulimi i trupit në namaz, vetëm nëse zbulohet ndonjë pjesë në raste të domosdoshme si p.sh. sëmundja, e kjo nëse nuk ka ndonjë të huaj.
176. Të jesh i bindur se mbulimi i trupit nuk plotësohet derisa rroba mos të jetë e mbyllur dhe jo e tejdukshme që të mund të shihet ngjyra e lëkurës dhe pjesët e trupit.
177. Nëse femra patjetër duhet të falet me rroba të shkurta dhe nuk ka tjetër, atëherë ajo le të falet pa rënë në ruku dhe në sexhde.
178. Mundohu t'i përgjigjesh ezanit ashtu siç ka urdhëruar i dërguari i Zotit Muhamedi a.s. dhe në atë moment mos u merr me punët e kësaj bote.
179. Mos harro, por dërgo përshëndetje (selam) për të dërguarin a.s. pas çdo ezani, dhe bën lutje po ashtu.
180. Nëse jeni në xhami e thërret namazi mos dilni nga aty pa e falur namazin sepse kjo është shenjë e hipokrizisë, vetëm nëse keni ndonjë punë të domosdoshme.
181. Ikameti është sunet para çdo farzi pa marrë parasysh a falesh vetëm apo me xhemat, ndërsa namazet nafile, të xhenazeve dhe të bajrameve nuk ka nevojë të bëhet ikameti.
182. Bën lutje në mes të ezanit dhe ikametit sepse ajo është koha kur Zoti i përgjigjet lutësit.
183. Bëhu prej atyre që namazin e falin rregullisht në xhami dhe bëhu prej atyre që kujdesen për mirëmbajtjen e xhamisë qoftë fizikisht qoftë materialisht.
184. Përmbaju rregullave të xhamisë:
- mos fol kot,
 - mos qesh por vetëm buzëqesh,
 - mos fol me të madhe dhe
 - hyr me këmbën e djathtë dhe
 - dil me të majtën.

185. Fale namazin në kohë dhe në xhami, posaçërisht namazin e sabahut dhe të jacisë, se në këto namaze bazohet sinqeriteti i besimit të umetit.
186. Mos e rëndo veten me erëra të forta si, era e urryer e hudhrës, qepës apo duhanit dhe era e çorapëve.
187. Falu rregullisht dhe urdhëro për këtë familjen, bën durim e mbështetju Zotit.
188. Edukoji fëmijët, kur t'i mbushin të shtatat urdhëroi të falin namazin, kur t'i mbushin të dhjetat dhe nëse nuk pranojnë të falen atëherë përdore shkopin që t'i detyrosh dhe në këtë moshë ndaj fëmijët nga shtrati i përbashkët.
189. Kërko afrim te Zoti duke i falur sunetet nafile nëse ke mundësi, dhe jep sadaka (lëmoshë) do të fitosh xhenetin.
190. Përfundoje namazin me dua'. Derisa je në xhami përmende Zotin rregullisht dhe praktikojë iëtikafin¹⁵ (qëndrimi në 10 ditët e fundit të ramazanit në xhami).
191. Bëhu prej atyre të cilët e gjallërojnë natën (me ibadet), e lusin Zotin dhe dërgojnë përshëndetje për Muhamedin a.s..
192. Kur të flesh dorëzoje çështjen tënde tek Zoti, kur të errësohet nata mos e prit agimin, kur të agojë dita mos e prit errësirën e natës.
193. Nëse ke nevojë ta zgjedhësh një çështje, këshillohu me të mençurit, kërko ndihmën prej Zotit, bën dua' pandërprerë dhe fale namazin e *istihares*¹⁶.
194. Nënshtrohu: në ruku, sexhde dhe etehijat, sepse këto janë kushtet të cilat e plotësojnë namazin dhe mos i paso rregullat e traditës.
195. Kontrolllo vendin e faljes, me qëllim që të jetë i pastër, dhe mos u fal aty ku nuk lejohet falja.

¹⁵ Iëtikaf – izolimi në xhami në dhjetë ditët e fundit të Ramazanit.

¹⁶ Istihare – namaz i cili falet kur ke për të kryer një punë të vështirë

196. Bija ime muslimane, këto janë kushtet e veshjes:
- të mbulohet i tërë trupi,
 - rrobat të mos të jenë tepër të ngushta ose tepër të gjera,
 - rrobat të mos i përngjajnë rrobave të meshkujve,
 - të mos jenë prej rrobave të cilat tërheqin shikimin e meshkujve,
 - të mos jenë të shtrenjta,
 - të mos iu përngjajnë rrobave të kufarëve (jobesimtarëve).
197. Ari, mëndafshi, janë stoli të cilat lejohet (për femra) t'i përdorësh, por mos u kreno dhe mos u bën kryelartë.
198. Ezani nuk lejohet prej femrave por vetëm prej meshkujve, po ashtu nuk lejohet prej të çmendurit dhe pabesimtarët.
199. Kur të gabon imami, meshkujt ia tërheqin vërejtjen me shprehjen *Subhanallah*, ndërsa femrat me rrahje të shuplakëve. Mos përdor fjalë të ndyta.
200. Mos këndo që ta dëgjojnë zërin të huajt sepse ajo shpie në çrregullim dhe ngatërresa.
201. Nuk lejohet që femra të jetë imam i meshkujve, ndërsa lejohet që femra të jetë imam i femrave.
202. Lejohet që burri të bëhet imam i femrave kur nuk ka burra tjerë, e kjo vetëm nëse është i sigurt se nuk mund të vjen te ndonjë anomali, çrregullim apo ngatërresë.
203. Nëse shejtani të bën të dyshimtë atëherë thuaj: **“Amentu bil-lahi ve resulihi, All-llahu Ehad, Allahu Samed, Lem jelid ve lem juled ve lem je kul-lehu kufuven ehad.”**
204. Nuk prishë punë nëse e mban fëmijën me vete duke qarë gjatë kryerjes së namazit.
205. Ta dish. Më së miri është që meshkujt të jenë në radhët e para, ndërsa femrat në radhët e fundit.

206. Përmbaju rukneve të namazit, e ato janë:

- nijeti,
- tekbiri fillestar,
- qëndrimi në këmbë,
- këndimi i Fatihës,
- rukuja,
- sexhdeja,
- ulja e fundit.

207. Përmbaju edhe Suneteve të namazit, e prej tyre janë:

- ngritja e duarve deri tek veshët,
- vendosja e dorës së djathtë mbi të majtën,
- subhanekeja, eudhubilahi, bismilahi, të këndohen në fillim,
- amini,
- të këndohet sureja,
- në ruku të vendosen duart mbi gjunjë,
- në ruku të thuhet tri herë *subhane rabiel adhijmë*,
- të thuhet *semi Allahu limen hamideh*,
- në sexhde të thuhet tri herë *subhane rabiel e'ala*, etj..

208. Në namaz mos lëviz pa nevojë, sepse është mekruh, si dhe lëvizja e tepërt e prishë namazin.

209. Mos lëviz buzët sikur je duke përbirë diçka, mos i kruaj gishtërinjtë, mos i mbyll sytë se kjo është në kundërshtim me rregullat e namazit.

210. Ta dish: Loja e prish namazin, po ashtu të ushqyerit, të folurit, të pirit, kërko mbështetje te Zoti nga djalli i mallkuar dhe shiko në vendin e sexhdes.

211. Përmbaju namazeve sunete, mukekede, e ata janë:

- 4 para farzit të drekës,
- 2 pas farzit të drekës,
- 2 pas farzit të akshamit,
- 2 pas farzit të jacisë,
- 2 para farzit të sabahut.

Namazi i xhumasë

212. Ta dish se namazi i xhumasë është farz, nëse e dëgjon ezanin shpejto menjëherë ta kryesh namazin sepse shkuarja para ezanit është bereqet, ndërsa vonimi pas hipjes së imamit në minber nuk e plotëson Xhumanë.
213. Ta dish se xhumaja është farz për të gjithë, me përjashtim të katër personave:
- robi,
 - gruaja,
 - fëmija dhe
 - i sëmuri.
214. Pastrimi në ditën e xhumasë është sunet, pa marrë parasysh sezonin qoftë dimër apo verë.
215. Pastroje trupin, rrobat dhe zemrën, sepse jeni duke shkuar mysafir në shtëpinë e Zotit.
216. Shko në xhami modest, i rregulluar, i nënshtruar, kërko vendin e duhur e mos i kalo rreshtat pa nevojë, e kështu të i pengosh të tjerët.
217. Mos harro që natën e xhumasë ta gjallërosh me lutje, dua', dhe duke e përkujtuar Zotin e madhëruar.
218. Derisa imami ligjëron (e bën hutben) mos fol, se kjo e prishë namazin, por rri i qetë dhe dëgjo hutben me vëmendje.

Namazi i bajrameve

219. Namazi i bajrameve është vaxhib. Bashkëngjitu përgëzimit, manifestimit të muslimanëve, duke ua uruar festën.

Oj motra!

220. Është mirë që në namazin e bajramit të prezantosh me rroba të pastra, të cilat e mbulojnë trupin plotësisht dhe falu në radhët e fundit.

221. Përsërite *tekbirin*¹⁷, pa marrë parasysh se ku je, qoftë në shtëpi, në rrugë ose në xhami dhe ngrite zërin me qëllim që shejtani të ikë.

222. Fale namazin e bajrameve, se kësaj i ka kushtuar rëndësi peygamberi jonë Muhamedi a.s., vula e peygamberëve.

223. Ta dish se koha e namazit të bajrameve fillon 40 minuta pasi të lindë dielli dhe mbaron para drekës.

224. Kur të kthehesh në shtëpi nga xhamia, kthehu nga rruga tjetër e jo nga ajo nëpër të cilën keni shkuar. Përsëriti njerëzit, bëje vetveten zemërgjerë, tolero dhe bëhu i sjellshëm.

225. Freskia dhe argëtimi në namaz d.m.th. tejkalim. Mësoji fëmijët të mahiten dhe të argëtohen pa e ofenduar njëri tjetrin dhe pa i tejkaluar normat.

226. Vizitoji të afërmit, ushqehu nga mishi i kurbanit dhe zgjatja dorën e pajtimit çdo muslimani dhe varrose urrejtjen sepse ajo nuk ka vend në zemrat e muslimanëve.

¹⁷ Tekbir – me thënë Allahu ekber.

Namazi i xhenazes

227. Ta dish, falja e namazit të xhenazës është farz kifaje, kushtet e namazit të xhenazes janë të njëjta me kushtet e namazeve tjera.
228. Nëse e falë namazin e xhenazes patjetër duhet të qëndrosh në këmbë pa rënë ruku dhe në sexhde.
229. Pra, namazi i xhenazes nuk ka ruku e as sexhde, por përfundon me selam pa qëndruar në etehijatë.
230. Lejohet oj motër muslimane që ta pastrosh burrin tënd pasi të vdesë ai, sepse për këtë ka argumente.
231. Porosit që pastrimin e kufomës ta bëjnë të ndershmit, të të pastrojnë me ujë të ajrosur, me kufur dhe të të mbulojnë me kefin të bardhë.
232. Pastrimi i gruas është njëlloj si i burrit, bën përjashtim vetëm kefini i përbërë prej 5 pjesëve.
233. Lejohet *xhunubi*¹⁸ dhe personi me hajd ta lajë të vdekurin sepse në esencë besimtari është i pastër.
234. Nuk lejohet që kefini i mashkullit të jetë prej mëndafshit sepse për mashkullin ndalohet mëndafshi, ndërsa për femrën është mekruh nga shkaku i shpenzimit të panevojshëm.
235. Mos e përcjell kufomën (vlen për femra), mos e rrah fytyrën, mos i shkoq rrobat, se shejtani me këto gjëra dëshiron të të kthejë në injorancë.

¹⁸ Xhunubi – i papastri.

Lutjet dhe Zekati

236. Mësohu ta falësh namazin e istiharës sepse t'i drejtohesh Zotit është mirë, ndërsa dorëzimi i çështjeve në dorë të Zotit tregon besimin e fortë.
237. Ta dish se për të kryer ndonjë punë me rëndësi, duhet të falësh namaz për pendim, namaz për falënderim, duhet bërë sexhde që t'i afrohesh Zotit, lutje, të gjitha këto të shpien në një qëllim - afrimi te Zoti i madhëruar.
238. Kërko nga Zoti shëndet dhe të mira në këtë botë, dhe xhenetin në botën tjetër.
239. Bëhu fisnik, ta dish se nderimi i mikut është pjesë e imanit, po ashtu edhe respektimi dhe nderimi i fqinjëve.
240. Jepja të drejtën jetimit dhe të varfrit. Mos e përziej hallalin me haram, se ajo të shpie në shkatërrim.
241. Nënshtriju Zotit me dua' dhe bëhu i devotshëm, për të mirën falëndero, për të keqen duro (bëhu i durueshëm).
242. Mos lakmo pasurinë e tjetrit dhe mos e dëshiro atë që e disponon tjetri.
243. Nëse të besohet ndonjë detyrë kryeje me ndërgjegje, sado që diçka ka vlerë të vogël mos e llogarit të pavlefshme. Ruaju nga lavdërimi dhe krekosja.
244. Sadakanë jepe fshehtas, ndërsa zekatin haptas dhe lutju Zotit që ta pranojë atë çka e jep në emër të Tij.
245. Mos e pengo me qëllim dhënien e zekatit, se hyn në radhën e hipokritëve.
246. Fëmijëve bëjua traditë fisnikërinë, largoji nga koprracia, punët e liga, dorështrydhësia dhe mos i mëso ta lëshojnë dorën së tepërmi.
247. Kur të dëgjosh zërin e gjelit kërko mirësi prej Zotit, e kur të dëgjosh zërin e gomarit kërko mbështetje prej Zotit nga djalli i mallkuar.
248. Mos u shtrij në shtrat pa e përkujtuar Zotin, dhe kur të ngrihesh menjëherë përkujtoje Zotin dhe gjithmonë qëndro i pastër.
249. Nuk jepet zekati për pasurinë dhe arin e përdorur, por nëse nuk përdoret është obligim dhënia e zekatit.

250. Llogarite pasurinë në fund të vitit dhe shiko a e ke arritur shkallën e nisabit¹⁹ dhe ndaje pjesën e zekatit që të takon, dhe mos u bëj neglizhent në ligjet qiellore.
251. Mbështetju Zotit dhe kërko ndihmë nga Ai në çdo rast vështirësie apo fatkeqësie.
252. Lutjen filloje me falënderim ndaj Zotit, me përshëndetje të të dërguarit dhe përfundoje me fjalën *amin*.
253. Kur t'i veshësh rrobat e reja, kërko nga Zoti që të të ruajë dhe të të veshë me rrobat e devotshmërisë.
254. Afroju ushqimit të lejuar hallall dhe përmende Zotin, ha me të djathtën, ha atë çka ke përpara, çka të takon, kur ta përfundosh të ushqyerit falëndero Zotin për dhuntitë që t'i ka dhënë.
255. Në mëngjes e në mbrëmje kërko prej Zotit që të t'i largojë: mërzitë, vuajtjet, brengat, përtacinë, koprracinë, paditurinë, varfërinë, zhytjen në borxhe të thella dhe nga dëmi i njerëzve.
256. Kur të shohësh ndonjë fatkeqësi thuaj: Falënderimi i takon vetëm Zotit, Zoti na shpëtoftë së bashku nga kjo fatkeqësi. Kjo është veti e lavdëruar.
257. Kur të ngrihesh tatëpjetë ose të shohësh lartësinë thuaj **Allahu Ekber**, nëse shikon ultësira thuaj **subhaneAllah**.
258. Kur të teshtish falënderoje Zotin me shprehjen **Elhamdulilah**²⁰, kur të teshtijë dikush tjetër thuaj **jerhamukeAllah**²¹.
259. Praktikoje *istigfarin* sepse Zoti për çdo brengë do të të gjejë zgjidhje, nga çdo vështirësi - tejkalim dhe Zoti do të të furnizojë prej nga nuk mund ta paramendosh,
260. Largoje shejtanin duke e përmend fjalën *Rrahman* dhe këndoje ajetul kursijën, kul eudhu birabil felek, kul eudhu bi rabin-nasi, shpeshto istigfarin. Zoti do të të mbrojë nga xhinët e djallëzuar.
261. Kur ta përfundosh ligjërimin në kuvendim, bën dua', kërko falje, lavdëroje dhe falënderoje Zotin.
262. Nuk është obligim zekati pa e arritur vlerën e nisabit dhe pa tejkaluar një vit i plotë në pronësinë tënde të plotë.

¹⁹ Nisabi – kur të tejkalojë pasuria mbi 100 dërhëm, prag i përcaktuar.

²⁰ Elhamdulilah – Falënderimi i takon Allahut.

²¹ JerhamukeAllah – Allahu të mëshiroftë.

263. Kur të hidhërohesh, merr abdes, kërko falje, nëse je ulur ngrihu, e nëse je në këmbë largohu nga aty.
264. Kur të ballafaqohesh me armikun, bëhu trim i durueshëm dhe thuaj: **dhe Ty të mbështetemi nga të këqijat e tyre.**
265. Mos ha pa e shikuar llojin e ushqimit dhe mos pi ujë pa e shikuar pastërtinë e ujit.
266. Kur të prezantosh në kufomë thuaj familjes së tij: **E Zotit është çka e ka marrë dhe çka e ka dhënë, çdo gjë e ka planifikuar në afatin e caktuar. Zoti ju shpërbleftë, ju shtoftë të mirat dhe ia pastë falë gabimet të vdekurit.**
267. Kur të shkosh në gosti, bën dua' për pronarin e ushqimit, lejo që ushqimin tënd ta hajë: agjëruesi, i drejti, i ndershmi, me qëllim që të ju përkujtojnë melaqet për ju dhe të hysh në radhët e të devotshmëve.
268. Pas agjërimit kur të fillosh ushqimin thuaj: **O Zoti im! Me urdhrin Tënd agjëruam, me furnizimin Tënd po ushqehemi, na u shuajt etja, na u ndërprejnë mundimet, u shtuan shpërblimet me dëshirën Tënde o Zot i Madhëruar.**
269. Kur të martohesh thuaj: **O Zot! Kërkoj mirësi prej saj dhe mbështetem te Ti nga e keqja e saj.** Po këtë dua' e bën edhe bashkëshortja.
270. Kur të lind fëmija, thirrë ezanin në veshin e djathtë të tij dhe ikametin në të majtin dhe emëroje me emër të bukur.
271. Kur të fryjë erë e fortë thuaj: **O Zot! Kërkoj të mira nga kjo dhe ajo që bie dhe të mirë nga ajo çka e ke dërguar.**
272. Çështjet e tua mos ia lë tjetërkujt por të gjitha çështjet kryej vetë.
273. Ta dish se duaja për shi pranohet, se shiu është ndihmë për muslimanët, mirëpo kur të bëhet rrebesh thuaj: **O Zot në periferi, rreth nesh e jo mbi ne në dëm tonin. O Zot mbi kodra e mbi fusha.**
274. Mos e humb shpresën në mëshirën e Zotit, kur të keqësohet gjendja thuaj: **O Zoti im! Nuk ka lehtësi vetëm se në atë çka Ti e lehtëson, Ti nëse dëshiron edhe pikëllimin e bën të lehtë.**
275. Kur të blesh ndonjë kafshë thuaj: **O Zoti im! Më sjell dobi prej saj dhe nga ajo çka sjell ajo dhe Ty të mbështetem nga e keqja e saj dhe nga e keqja që sjell ajo.**
276. Mos e përziej mallin hallall (të lejuar) me haram (të ndaluar) sepse hyrja e mallit haram në hallall e shkatërron atë.

277. Kur të këndosh ndonjë pjesë të Kur'anit kur të përfundosh thuaj: **Subhane All-llahi velhamdulil-lahi ve la ilahe il-lallahu vall-llahu ekber.** Pastaj lutu për punë të mira.
278. Kur të zgjohesh nga gjumi thuaj: **I falënderohem Zotit i cili më ngjalli pasi isha i vdekur dhe tek Ai është kthimi.**
279. Mos vepro asnjë punë e cila nuk është në kënaqësinë e Zotit, mos u përbeto në asgjë tjetër përpos në Zotin, mos adhuro askënd tjetër përpos Zotit, se idhujtaria është e fshehtë si kokrra e fshehur e buburrecit.
280. Kur të shohësh diçka të habitshme thuaj **Ma shaall-llah** (çka ka dëshiruar Zoti), **nuk ka forcë e as dëshirë e cila mund ta ndryshojë përpos Tij** dhe këndoji “Eudhat”.
281. Ruaju ngatërresave në xhami dhe mos e ngrit zërin në të dhe mos flit fjalë të panevojshme dhe mos bën tregti në të.
282. Prezanto në diskutimet dhe manifestimet shkencore dhe shoqërohu me dijetarë.
283. Kur të shumohen punët dhe të ngatërrohen çështjet dhe nuk je në gjendje të gjesh të vërtetën, atëherë falë namaz sepse namazi është kërkim i të vërtetës prej Zotit.
284. Bëhu i singertë në shitblerje, mos shtrembëro, mos pako në peshë dhe mos tejkallo në masë dhe mos mashtro.
285. Vëllait musliman mos ia kthe shpinën, mos e urrej, bëhu tolerant dhe falja gabimin.
286. Mos u bën ngatërrues, mos u bën teprues në bisedë dhe mos u bën kryelartë por bëhu i devotshëm, i edukuar dhe modest.
287. Ruaju nga përgojimi, ruaje gjuhën je i shpëtuar dhe i respektuar, siguro veten me fisnikëri, lëre çka nuk të përket do të shpëtosh.
288. Gjërat nuk arrihen vetëm me dëshira. Zoti punën e mirë nuk ia humb askujt.
289. Ta dish se dua i ka kushtet e saja: ushqimi hallall ndikon në mosvonimin e përgjigjes dhe ndikon që të pranohet dua në kohën e duhur.
290. Mendo mirë për njerëzit, dhe largohu nga mendimet e këqija se ato nuk janë të vërteta.
291. Nëse gabon, kërko falje, nëse bën keq përmirësoje dhe ta dish se sadakaja i fshinë gabimet.

292. Bëhu besimtar i vërtetë, kur të besohet diçka mos tradhto, kur të flasësh mos gënje, kur të premtosh mos e the premtimin, kur të ngatërrohesh mos e tejkallo kufirin.
293. Mos i ngacmo dhe mos i mundo as shpendët as shtazët, dhe ta dish se krimi më i madh është mundimi i njeriut prej vëllait të tij.
294. Largoju idhujtarisë, ruaju nga magjia, mos vrit njeri, mos e ha kamatën, mos e keqpërdor pasurinë e jetimit, Zoti të mbrojtë nga ikja prej beteje dhe mos (spiuno) shpif gratë e ndershme.
295. Kur të ulesh në rrugë, bëhu i disiplinuar, jepja hakun rrugës, përcjelle përshëndetjen e selamit, ule shikimin, mos nënçmo, urdhëro në punë të mira dhe largo nga punët e këqija.
296. Ruaju nga të vetmuarit me femrën e huaj se i treti aty është shejtani, e kjo edhe nëse ti ia mëson asaj Kur'anin.
297. Ji i bindur në caktimin e Zotit, mos i beso magjistarit apo falltarit se të fshehtë e di Vetëm Zoti.
298. Mos thuaj për muslimanin se është pabesimtar sepse ne i dimë gjërat e dukshme dhe të jashtme, e Zoti i di gjërat e padukshme dhe të fshehta.
299. Largohu nga imoraliteti, mos kritiko askënd, mos mallko dhe bëhu njeri me edukatë fisnike e të lavdëruar.
300. Gjithmonë ji i gatshëm me ia plotësua kërkesat e nevojshme vëllait, ndihmoji të dobët, mos i nënçmo të varfrit, këshillo njerëzit që të veprojnë mirë.
301. Ta dish se dashuri e vërtetë është ta duash Allahun dhe të dërguarin e Tij, nënshtrim i vërtetë është t'i dëgjosh urdhrat e fesë dhe të veprosh sipas tyre.

Agjërimi

302. Ta dish se që të jetë agjërimi i plotë duhet ta bësh nijet me zemër që të largohesh nga ushqimi, pirja, prej paralindjes së dellit deri në perëndim.
303. Përmbaju rregullave të agjërimit si devotshmëria, bamirësia, falja, sepse këto janë zbukurimet e agjëruesve.
304. Nëse je i shtyrë në moshën e pleqësisë të lejohet të mos agjërosh dhe jepe *fidjen*²², sepse feja e lehtëson dhe sheriatit e toleron për deri sa nuk ke mundësi të agjërosh.
305. Pa arsye mos ha deri sa je agjërueshëm sepse atë ditë nuk mund ta zëvendësosh edhe nëse agjëron tërë vitin.
306. Sipas mundësisë agjëroje muajin Shaban, ndërsa plotësisht agjëroje muajin Ramazan.
307. Fale taravinë sepse taravia është mbulojë e agjërimit, bën lutje pandërprerë në “lejletur kadr” do të jesh i shpëtuar.
308. Agjëro ditën e nëntë të “ashurës” sepse agjërimi në këtë ditë është sunet i të dërguarit.
309. Oj motra muslimane, me lejen e burrit agjëro (nafile) vullnetarisht dhe ruaju prej gabimeve sepse ato të shpijnë në humbje dhe të detyrojnë të pendohesh.
310. Agjëro vullnetarisht sipas dëshirës dhe sipas mundësisë, por më së miri është t’i agjërosh ditët e bardha e ato janë dita e 13, 14 dhe 15 e çdo muaji (sipas kalendarit hënor).
311. Bëhu i kujdesshëm, i matur, filloje iftarin në kohën e caktuar, ndërsa suhurin (syfyryn) vonoje deri në skadimin e afatit dhe kërko prej Zotit të të shpërblejë me të mira.
312. Shfrytëzoje muajin fisnik dhe ushqej (ftoji në iftar) muslimanët, nuk iu pakësohet atyre shpërblimi dhe ti prapëseprapë e përfiton shpërblimin e tyre.
313. Përfito me 10 ditët e fundit të ramazanit me iëtikaf (qëndrim në xhami) se në njërën prej kësaj dite ka zbritur Kur’ani.
314. Jep lëmoshë, për këto urdhëro vëllezërit, mos e harro zekatin e fitrit, sepse ajo të siguron mbrojtje dhe qetësi.

²² Fidje – kompensim i agjërimit me anë të sadakasë, lloj shpagimi.

315. Nëse ke mundësi për çdo vit pre kurban sepse kurban i është vaxhib dhe prej mishit ushqehu ti, familja, të varfrit - jepu farefisit dhe fqinjëve.
316. Motër e ndershme muslimane, dije se nuk të priset agjërimi nëse ti e shijon (provon) ushqimin (gjellën) kur e kërkon nevoja.
317. Përdore kozmetikën dhe parfumohu, por mos e tepro, kështu agjërimi është i plotë.
318. Gjatë abdesit (merr istinshak garagara) edhe pse shpërlanë hundën dhe gojën nuk priset agjërimi, po ashtu edhe nëse e pastron tërë trupin.
319. Mos e pengo përqaftimin dhe puthjen e burrit deri sa je agjërueshëm, e kjo nëse nuk i tejkalon kufijtë.
320. Agjërimi priset nëse ha dhe pi me qëllim e jo me harresë, po ashtu priset nga hajdi, nifaza, marrëdhëniet bashkëshortore gjatë ditës, dhe të vjellja me qëllim.
321. Nëse burri të ndalon agjërimin (e ramazanit) mos e dëgjo, sepse nuk lejohet të kundërshtohet urdhëri i Krijuesit.
322. Kush obligohet me *kefare*²³ ai duhet ta plotësojë, e nëse nuk ka mundësi i falet, nëse vdes nuk i llogaritet sepse Zoti është Falës i Mëshirshëm.
323. Nëse zgjohesh i papastër në ditën e ramazanit nuk të priset agjërimi sepse All-llahu nuk lejon që të ia shkruan veprat:
- fëmijës deri sa të rritet,
 - të çmendurit dhe
 - personit derisa është duke fjetur.
324. Ta dish se Islami është fe e pastër dhe e lehtë, në islam nuk ka padrejtësi dhe nuk ka murgëri, mos agjëro tërë kohën sepse është e ndaluar (Muhamedi s.a.v.s. e ka ndaluar të agjërohet pandërprerë tërë kohën).
325. Ta dish iëtikafi është sunet mueked, prej kushteve të iëtikafit janë: të jetë i rritur, i pastër, të mos jetë me hajd apo nifas, dhe iëtikafi të bëhet në xhami.
326. Motër muslimane, nuk të lejohet iëtikafi i përbetimit as vullnetarisht pa lejen e burrit tënd, nëse qëndron në iëtikaf pa lejen e burrit ke gabuar.

²³ Kefare – dënim për shkak të prishjes së agjërimit.

327. Iëtikafi prishet nga:

- marrëdhëniet bashkëshortore,
- dehja,
- çmenduria,
- humbja e vetëdijes,
- dalja nga xhamia dhe
- dalja nga feja.

328. Mund ta arrish vlerën e iëtikafit edhe nëse qëndron një kohë të shkurtër në xhami, prandaj bëje traditë të shkosh në xhami dhe ta arrish këtë vlerë dhe lute Zotin që t'i pranoj lutjet tua.

329. Është obligim të vizitohet Qabeja dhe të kryhen rregullat e haxhit, e kjo me kusht që kryerësi të jetë i moshës madhori, të ketë aftësi trupore dhe të ketë mundësi materiale.

330. Ruknet²⁴ e haxhit janë:

- ihrami,
- qëndrimi në arafatë,
- mos e harro edhe tavafin rreth Qabes dhe
- (sajin) të ecurit ndërmjet Safes dhe Merves.

331. Farzin e haxhit kryeje me kohë dhe mos e vono (nga afati i caktuar) kur të ofrohet mundësia, sepse ti nuk e di momentin e vdekjes. Zoti e furnizon kë do Ai. Ai është i Ditur dhe Lajmëtar për çdo gjë.

332. Gjatë udhëtimit zgjidhi shokët e devotshëm do të kesh dobi prej tyre dhe dijetarë që të ju mësojnë. Pyet për çka nuk ke dituri - me qëllim që ta plotësosh haxhin e të të pranohet.

333. Falu rregullisht, ktheji borxhet, dhe kryej premtimet, pendohu sinqerisht para se të udhëtosh për në haxh.

334. Kur të thuash All-llahu Ekber ngrite zërin, puthe *haxherul esvedin*, përmbaju me përpikëri rukneve dhe lute pandërprerë.

335. Pi ujë të Zemzemit të bëftë mirë, bën dua' për ndonjë punë të rëndësishme dhe të sinqertë do të të realizohet dhe do të plotësohet duaja.

²⁴ Ruknet – Farzet, shtyllat, bazat, kushtet.

336. Në 10 ditët e dhul-hixhes jep sadaka dhe dërgo përshëndetje pandërprerë për të dërguarin, do të jesh nën mëshirën e Zotit të madhëruar.
337. Pastroje zemrën nga të këqijat dhe rrobat nga ndyrësira, mos përgojo se përgojimi është i ndaluar.
338. Bëhu aktiv në arafatë, kërko falje prej Zoti do t'i falë gabimet e kaluara dhe lute Zotin për bashkimin e zemrave do të bekohesh.
339. Mundohu që rregullisht të gjitha kohët t'i falësh në Mesxhidul Haram dhe Mesxhidun-Nebij s.a.v.s. sepse aty shpërblimet janë të shumëfishta.
340. Respekto banorët e Mekës dhe të Medinës sepse ata i takojnë vendeve të pastra e të shenjta.
341. Femrës-gruas nuk i lejohet të kryej haxhin e vetmuar por kushtëzohet që me të të jetë burri i saj, apo anëtar i familjes së saj, e kjo nga shkak i sigurisë së saj që ta kryejë obligimin e qetë.
342. Kërko leje nga burri që ta kryesh haxhin e nëse të lejon kryeje e nëse jo atëherë nuk e ke obligim.
343. Dëshiro dhe insisto ta kryesh haxhin sepse për gruan haxhi është xhihad dhe prej veprave më të lavdëruara.
344. Nëse je në kohën e pastrimit *idetit*²⁵ nga shkurorëzimi apo vdekja e burrit mos shko në haxh.
345. Ta dish, nëse kujdestari rastësisht vdes derisa jeni duke e kryer së bashku haxhin vazhdoje dhe plotësoje nëse jeni e sigurt, në të kundërtën jo.
346. Përmbaju rregullave para ihramit oj motër haxheshë dhe vëlla haxhi, e ato janë pastrimi dhe rregullimi.
347. Vishi rrobat e pastra dhe të rëndomta, mos e mbulo fytyrën, mos vish doreza dhe as stoli të tepërta gjatë kryerjes së haxhit.
348. Nëse të vjen koha e pastrimit *hajdi* pastrohu, vishe ihramin, kryej rregullat e parapara përpos tavafit rreth Qabes.
349. Në *telbije*²⁶ ngrite zërin dhe urdhëro që gratë këtë ta bëjnë në heshtje.

²⁵ Ideti – Koha e pritjes së gruas pas shkurorëzimit.

²⁶ Telbije – të thuash “Lebejke Allahume lebejk” (O Zot, të përgjigjem o Zot).

350. Kryeje cilin do lloj të haxhit:

- mufred²⁷,
- kiran²⁸ ose
- temetuë²⁹.

351. Ta dish se muhrimit iu lejohen gjërat si, pastrimi e ndërrimi i rrobave, veshja e dorezave për femrën.

352. Nuk prish punë nëse e përdor iktihalin³⁰ (kozmetikë e syve) ose kanën përderisa je në ihram.

353. Nuk prish punë nëse e largon ndyrësirën dhe e mbytë atë çka dëmton dhe shkatërro.

354. Mëso rregullat e haxhit dhe urdhëro për këtë të tjerët për ato rregulla si pastrimi, qëndrimi në arafatë, dua, afrimi te haxherul esvedi dhe tavafi i Qabes, përshëndetja e saj.

355. Motër muslimane, nëse frikohesh nga hajdi shpejto që ta kryesh tavafin *ifadetun*³¹.

356. Vizito mesxhidun-Nebij, përmbaju rregullave si: qetësia, modestia, kthimi nga kibla dhe dua, ule zërin dhe mos bën sjellje - veprime të injorantëve.

²⁷ Mufred – kryerja vetëm e haxhit (pa umre).

²⁸ Kiran – kryerja e haxhit dhe umres së bashku me një nijet.

²⁹ Temetuë – kryerja e haxhit dhe umres ndaras.

³⁰ Iktihali – Parfumimi i bebëzave të syrit.

³¹ Tavaf ifade – tavafi thelbësor (farz) i haxhit.

Përpjekje në rrugë të Allahut xh.sh.

357. Ta dish se përpjekja në rrugë të All-llahut është *fardul ajn*³² nëse armiku është sulmues në vendin tënd, e *fardun kifaje*³³ nëse armiku sulmon jashtë vendit tënd.
358. Përpjekje në rrugë të All-llahut për femrën është nënshtrimi ndaj burrit të saj.
359. Ta dish se sundimi i vetvetes (epshit) është më i rëndë se lufta kundër armikut sepse shejtani të urdhëron t'i pasosh epshet.
360. Kur të ballafaqohesh me armikun në betejë thuaj: **O Zoti im! Ti je mbrojtësi im, Ti je ndihmëtar i im, prej Teje e kam fillimin, tek Ti do të jetë përfundimi dhe për Ty luftoj.**
361. Mos e paso epshin e kështu ta zbresësh veten në gjëra të ndyta dhe të poshtra.
362. Ta dish se përpjekja në rrugë të Allahut është madhështi dhe çdo popull i cili e ka lënë është poshtëruar dhe shkatërruar.
363. Nëse bie dëshmor arrin në shkallë të lartë e nëse rri në prapavijë dhe në shtëpi ke bërë mëkat të madh.
364. Nëse bie dëshmor do të jesh i lartësuar, nëse prapësohesh je bërë mëkatar i madh.
365. Bëhu trim e jo frikacak qyqarë se vdekja nuk ta shpejton exhelin dhe as përtacia nuk e vonon atë.
366. Në luftë shko edhe pa lejen e prindit dhe pëlqimin e gruas, sepse përgjigjja e thirrjes së Zotit nuk ka nevojë për leje prej njeriut.
367. Shpejto në të mira derisa jeni në angazhim dhe përpjekje në rrugë të Allahut xh. sh. dhe laj borxhet sepse *dëshmoria* në luftë nuk i falë ato.
368. Ushtrohu dhe përgatitu për luftë, bën stërvitje vazhdimisht në çdo aktivitet sportiv si notimi, për këtë mësoji fëmijët dhe gjërat e vlefshme mos lejo që t'i harrojnë.
369. Mos lejo që të lavdërohesh me angazhimin dhe përpjekjen tënde në rrugë të Allahut xh. sh. por kujdesu që angazhimi dhe përpjekja jote në rrugë të Allahut xh. sh. të jetë për hir të Zotit e jo për popullaritë.

³² Fardul ajn – obligim që duhet të kryhet patjetër nga ti.

³³ Fardul kifaje – lloji i obligimit që nëse e kryen dikush atëherë të tjerët lirohen nga obligimi.

370. Kur të ballafaqohesh me armikun bëhu i qëndrueshëm, i fortë, duro dhe mos ia kthe shpinën armikut sepse ajo llogaritet prej mëkateve më të mëdha.
371. Kur të arrihet fitorja thuaj: **O Zoti im! Ty të takon falënderimi, nuk ka ngushtësi ku Ti zgjeron dhe nuk ka zgjerim ku Ti e ngushton.**
372. Më i keqi i njerëzve është ai i cili flet mirë e nuk e tregon me vepër, nuk ka dobi fjala pa punë, malli pa fisnikëri dhe fjala e sinqertë nëse nuk realizohet dhe as mençuria pa modesti dhe as lëmosha pa qëllim të mirë dhe as jeta pa shëndet.

Marrëdhëniet ndërnjerëzore – *muamelat*

373. Ule shikimin, ruaji organet e turpshme dhe mos lejo që ato të të shpijnë në shkatërrim.
374. Nëse i plotëson kushtet martohu sepse atë e ka caktuar Zoti dhe e ka pëlqyer dhe e ka urdhëruar i dërguari i Tij.
375. Nëse nuk ke mundësi të martohesh agjëro, sepse agjërimi të mbron nga epshi dhe i pengon vesveset e shejtanit.
376. Zgjidhe bashkëshorten.
377. Fejesa është e paraparë me ligj, prandaj duhet ta njohësh gruan sepse ajo është nënë e fëmijëve të tu dhe ajo do të jetë themel i ndërtimit dhe formimit të familjes e pastaj mund të vie deri te pendimi.
378. Mos kërko fejesë me të fejuarën e vëllait tënd musliman dhe mos tradhto se tradhtia është e ndaluar.
379. Njihe të fejuarin, veçoritë e tij dhe të metat e tija që të përfitosh prej të mirave dhe t'ia largosh të metat e tij.
380. Ndalohet të fejohet femra derisa ajo është në kohën e pastrimit (idetit) nga shkurorëzimi i përkohshëm dhe i përgjithmonshëm apo nga vdekja e burrit të saj dhe mos premto fshehtas vetëm nëse këshillon diçka të drejtë.
381. Ta dish o biri im dhe bija ime se martesë e përkohshme është e ndaluar sepse ndërprejnë marrëdhëniet e dashurisë, i humbë të drejtat bashkëshortore dhe të fëmijëve.

382. Martohu me muslimane se ajo është më e mirë se pabesimtarja po edhe në qoftë se muslimanja është robëreshë e pabesimtarja *mbretëreshë e bukurisë*.
383. Islami e ka kushtëzuar që bashkëshortët të jenë të një rangu, të një niveli, të një grade, prandaj zgjidhe për bashkëshort atë i cili është i rangut tënd, kështu që nuk e dëmton as veten as tjetrin.
384. Mos u marto me pabesimtare pa marrë parasysh a është e bukur apo pasanike sepse ajo martesë është e dëmshme e çka ka te Zoti është më e mirë e më e vlefshme.
385. Nëse ngarkohesh me borxhe thuaj: O Zoti im, më pengo me madhërinë Tënde nga harami dhe më pasuro me të mirat e Tua.
386. Nëse fejojesh me muslimane mos ia kushtëzo shkallën, pasurinë e familjes, por martohu me atë që është e përqendruar në fe.
387. Zgjedhe bashkëshortin musliman me edukatë fisnike të lavdëruar, i cili i kryen obligimet dhe i respekton rregullat e fesë.
388. Mos e tejkaloni çmimin e mehrit e të pengoni çka e ka lejuar All-llahu dhe me këtë t'i shtyni të rinjtë në fatkeqësi dhe shkatërrim.
389. Zgjidhe bashkëshortin e devotshëm me të cilin mund të kalosh jetë të lumtur bashkëshortore, të cilin e respekton dhe të respekton, të ndihmon e i ndihmon, të shoqëron dhe e shoqëron.
390. Para se të bësh marrëdhënie bashkëshortore thuaj: **Në emër të All-llahut u largoftë shejtani nga ne dhe nga çka furnizohemi.**
391. Marrëdhënia bashkëshortore është çështje sekrete, prandaj mos e bën haptas dhe mos e proklamo atë që të biesh në shkallën më të ulët në ditën e gjykimit prandaj përmbaju këtij rregulli bashkëshortor.
392. Mos e dëmto bashkëshortin se ky është gabim i madh, ji e qetë do të mëshirohesh dhe do të jesh e pastër dhe pa gabime.
393. Ta dish se të metat e femrës janë: çmenduria, sëmundjet ngjitëse dhe impotenca, se kjo e shkakton shkurorëzimin.
394. Mos u martoni në farefisni, të afërt qofshin ose të largët dhe mos bëni këmbime të vajzave (martesa shigarë) sepse ai është akt i pavlefshëm.
395. Abortimi nuk lejohet, nëse e bën abortimin pas formimit të trupit dhe pasi i vjen shpirti është krim, e nëse bëhet para se t'i vjen shpirti është mëkat i madh.

396. Të shmangurit në momentin e lëshimit të spermatozoidit është më e preferuar, se sa përdorimi i metodave dhe mjeteve tjera për të planifikuar familjen.
397. Martesën duhet ta festoni dhe ta shpallni haptas por jo me alkool dhe me valltare të zhveshura.
398. Mos e mëso gjuhën me përбетim dhe mos shpejto kur të shkurorëzosh gruan se gjëja më e urryer por e lejuar prej Zotit është shkurorëzimi.
399. Obligim e keni që familjes t'ia mësoni çështjet e fesë e njëra prej çështjeve kryesore të fesë është: të drejtat, detyrat dhe obligimet bashkëshortore.
400. Jeto jetë të lumtur bashkëshortore, jepja të drejtën, mos ia pako mehrin dhe mos u mundo t'ia dëmtosh ndjenjat e saj.
401. Mos bën marrëdhënie bashkëshortore vetëm se në vendin e caktuar, dhe mos bën marrëdhënie derisa bashkëshortja është me hajd dhe nifas.
402. Mos mbill urrejtje tek fëmijët, duke i dhënë përparësi njërit ndaj tjetrit, por bëhu i drejtë, dhe barazoj në çdo dhunti dhe shpërblim.
403. Mos e ofendo bashkëshorten në prezencën e fëmijëve, sepse ngatërresa në prezencën e tyre ndikon negativisht në moralin e tyre, por bashkëpunohet me bashkëshorten në edukimin e fëmijëve.
404. Mundohu t'i pajtosh të hidhëruarit, mos shkacto çrregullime e ngatërresa në mes tyre sepse kështu sjell probleme të mëdha.
405. Mos u vish me rroba të shkurta edhe nëse i mbulon pjesët e turpshme, sepse ku e di ti ndoshta rastësisht zbulohet trupi i juaj.
406. Mos mbath këpucë (me taka) të cilat lëshojnë zë dhe e tërheqin shikimin e të tjerëve por bëhu e matur në ecje.
407. Mësoja gruas dhe fëmijëve detyrat e fesë dhe largoji nga risitë dhe besëtytnitë dhe thuaj se ndezja e qiriut është vepër besëtyte (risi).
408. Largohu nga tubimi në rrugë se mund të shkactohej çrregullim.
409. Mos e ofendo burrin me fjalë, me punë, me sinjale, sepse këto virtyte sjellin hidhërimin e Zotit mbi ju.
410. Këshillo që femrat të mbulohen me veshje islame dhe mos u pajto që të ecin shpaluar, se pajtimi me mosdëgjuarjen e Zotit është mëkat.
411. Kur të bisedosh me njerëzit (burra) uly zërin dhe bisedo pas perdes dhe bisedo kur është e domosdoshme.

412. Ndaloje bashkëshorten nga dasmat e shoqëruara me vallëzime dhe këshilloje që mos të qeshë me zë në rrugë.
413. Mos shko dhe mos iu afro tubimeve të ndaluara dhe të zhveshura sepse kush hy në tubime të ndaluara akuzohet dhe përlyhet.
414. Mos vish rroba të mëndafshit dhe mos u stolis me ari dhe mos u vish me rroba të cilat iu përgjigjen femrave, se janë të mallkuar burrat që vishen si gratë.
415. Mos i vish rrobat e gjata dhe të gjëra. Ec i matur, modest dhe me kujdes.
416. Bëhu musliman i ndershëm dhe mos prezanto në manifestime nëse nuk je i ftuar dhe as në kuvendime nëse nuk je i kërkuar.
417. Thuaje të vërtetën, shoqërohu me besimtarë dhe le ta hajë ushqimin tënd vetëm i devotshmi.
418. Bëhu mik i lehtë, këshilloje shokun dhe mos diskuto për çështjet të cilat nuk të takojnë.
419. Mëso nga të tjerët, pranoi gabimet dhe kërko falje për gabimet tua.
420. Ta dish, turpi është stoli e përsosmërisë dhe e bukurisë, kush stoliset me turp ai e meriton shpërblimin e Zotit.
421. Bëhu besnik e jo tradhtar, kryej premtimet dhe ruaje dashurinë dhe simpatinë.
422. Mos e bën traditë të përbetohesh pa nevojë dhe këtë ta përcjellësh te fëmijët.
423. Nëse martohesh me virgjëreshë dhe nuk hy dhëndër dhe e shkurorëzon, ajo nuk ka nevojë ta presë kohën e spastrimit (idetit).
424. Ruaju nga koprracia, mos u bën dorështrydhur në furnizimin e familjes sepse kjo shkakton urrejtje në familje.

Dënimet

425. Ta dish, prostitucioni është krim, i martuari dënohet me vdekje, i pamartuari me shkopinj.
426. Ruaju nga prostitucioni dhe ruaji pjesët e trupit, do të jesh musliman i singertë dhe i devotshëm.
427. Çka nuk dëshiron për vete mos ia dëshiro vëllait tënd musliman.
428. Ruaju nga çështjet e dyshimta në tregti, ta dish, kamata shkatërron mallin dhe pakëson furnizimin.
429. Bëhu i drejtë, thuaje të vërtetën para qeveritarit, mos e fsheh emrin dhe mos u friko nga fushëbeteja.
430. Urdhëro për punë të mira dhe ndalo nga veprat e këqija, pa marrë parasysh sa mundohesh sepse kjo është xhihad (në thirrjen islame).
431. Pranoj gabimet, lutju Zotit, mos e humb shpresën në mëshirën e Zotit.
432. Mos u bën pjesëmarrës dhe ndërmjetësues i së keqes dhe mos polemizo për dënimet të cilat i ka parapa Zoti si dënime të obligueshme.
433. Mos i shpeshto gabimet e vogla sepse përsëritja e gabimeve të vogla llogaritet gabim i madh.
434. Mos prodho alkool, mos pi, mos tregto më të, mos transporto, mos u ul në tavolinë ku ka alkool që të mos mallkohesh.
435. Ruaju nga ejakulimi me dorë, apo homoseksualiteti, apo marëdhëniet me kafshë, sepse kjo është e përbuzur në fenë islame.
436. Ruaju nga magjia, vrasja, dëshmia e rrejshme, sepse këto numërohen prej gabimeve të mëdha.
437. Kalo jetë fisnike, mos lakmo, sepse lakmia dobëson shpirtin dhe prish fisnikërinë.
438. Mos vjedh se dënohesh me prerjen e dorës, për shkak se je furnizuar prej gjërave të ndaluara.
439. Mos bën mëkate dhe mos i ndihmo askujt në mëkate, dhe mos e pëlqe të urryerën (të keqen).

Edukata e moralit

440. Edukata e mirë është armë e të paarmatosurit, ndikon që armiku të bëhet dashamir dhe i largëti i afërt.
441. Kur të përmendet emri i Zotit thuaj *Allahu Ekber*, ndërsa kur të përmendet emri i të dërguarit këndo *selavati*, sepse kjo e largon shejtanin dhe të përkujton të Gjithëmëshirshmin.
442. Kur të përmendet emri i es'habit shtojë *rediallahu anhu* (Zoti qoftë i kënaqur me ne).
443. Merri parasysh aftësitë e njerëzve, bisedo me çka iu përshtatet logjikës së tyre, ruaju të qeshurit pa nevojë dhe bëhu modest (i turpëruar).
444. Largoju hidhërimit të tepërt dhe frenoje mllëfin, falja njerëzve gabimet dhe bën mirësi.
445. Mos shpejto, mendo para se të flasësh dhe (mendo) parashiko hapin para se të vendosësh këmbën për të kërcyer.
446. Kur ta fillosh fjalimin përkujtoje Zotin, kur të flet tjetri përcjelle me vëmendje dhe mos e ndërpre tjetrin kur është duke folur.
447. Bëje traditë *selamin* tek meshkujt e femrat, te të vegjlit e të rriturit.
448. Mos ndërhy në bisedë dhe mos shpif për tjetrin dhe mos bën çrregullim në kuvend.
449. Kur të të hyjë frika, qëndro në shtëpi, qaj për gabimet, lute Zotin për qetësi shpirtërore dhe shëndet në trup dhe falje gabimesh.
450. Mos ofendo, mos shaj mos mallko por bëhu i qetë dhe i lumtur.
451. Mos akuzo të tjerët, mos shpif gratë e ndershme, mos u bën kriminel dhe mos i vepro punët e ndaluara.
452. Të jesh i kujdesshëm nga programi i TV-së, sikurse programi i prostitucionit, imoralitetit, sepse këto programe sjellin fatkeqësi në jetën tënde.
453. Logjika është ushqim i mendjes, ruaje veten dhe familjen nga këngët e pavlefshme dhe të pamoralshme të cilat nuk sjellin dobi.
454. Bëhu aktiv në rrethin ku jeton, e ke për obligim të i përmirësosh marrëdhëniet në mes njerëzve që të mbizotërojë qetësia, lumturia dhe dashuria vëllazërore.
455. Mos i nënçmo të vegjlit e të varfrit dhe mos i emërto njerëzit me emra të papëlqyer.

456. Mos përgojo, mos pëshpërit mos i zbulo sekretet e të tjerëve sepse ajo nuk i takon besimtarit.
457. Mos kritiko pa marrë parasysh a është kritikë e drejtpërdrejtë apo me shkrim, dhe mos shkruaj punime të ndaluara.
458. Urreje të keqen, mos e përkrah hipokritin dhe mos u bën imoral se imoraliteti është burim i të këqijave.
459. Frikësoju Zotit me zemër, se zemra është burimi i fjalës dhe gjuha është përkthyes.
460. Kalo jetë të qetë, bëhu tolerant, nëse dikush të bën keq ktheje me të mirë, më i miri i njerëzve është ai i cili iu bën mirë njerëzve.
461. Në kundërshtime bëhu i durueshëm. Kontrolllo dhe angazhohu t'i mbulosh të metat tua në vend se të lodhesh duke i zbuluar të metët e tjerëve.
462. Gabimi i parë është përzierja e fjalive, fjala më e keqe është kur të tejkalohet kufiri, përdore logjikën se logjika është në harmoni me obligimet fetare.
463. Bëhu i matur në heshtje sepse heshtja është shpëtimi, trimëria e vërtetë është ta burgosësh gjuhën tënde.
464. Mos u dashuro në veten tënde, mos e keqpërdor diturinë, mos u kreno me pasuri, mos e kërko atë çka nuk të takon.
465. Bëhu i drejtë, mos e nënçmo askënd, mos e përkrah hipokrizinë e udhëheqësit.
466. Mos u bëj rrugaç, mos u ul në vende të pamoralshme dhe mos e humb kohën pa nevojë, frikoju Zotit në çdo moment.
467. Ruaju nga degjenerimi dhe programet e këqija që i sjell televizori.
468. Bëhu prej atyre të cilët e mbajnë besën, e kryejnë premtimin dhe kanë kujdes para Zotit për veprat e tyre.
469. Mos mbaj qen në shtëpi sepse ai është i fëlliqur, sjell sëmundje e i largon melaqet.
470. Keni kujdes! Mos mbani lodra dhe mjete muzikore të cilat shpijnë në imoralitet sepse ajo e prishë edukatën e fëmijëve tu.
471. Mos i mundo shpendët, mos i mësho kafshës por bëhu i sjellshëm dhe i butë me to.

472. Përfito kënaqësinë e Zotit edhe pse e fiton për atë çështje hidhërimitin e njerëzve. Ruaju që ta hidhërosh Zotin duke iu përshtatur njerëzve dhe duke i kënaqur ata.
473. Kur të shkosh në shtrat përkujtoje Zotin, mbështetu në të djathtë dhe mos fle përmbysur se ashtu e hidhëron Krijuesin.
474. Përmblaj u rregullave islamike. Falënderoj Zotin kur të teshtish. Kur del era e keqe nga thellësia e fytyrës vendose dorën e djathtë në gojë.
475. Mos u bën prej të mrrolurve dhe të nevrikosurve, por dorëzoj çështjet në mëshirën e Zotit se çdo gjë është në dorën e Tij.
476. Mos lejo në shtëpi idhuj e skulptura vetëm nëse janë në pyetje lodrat e fëmijëve.
477. Bën mirë për hir të Zotit dhe jo që të të lavdërojnë njerëzit.
478. Mos vendos në shtëpi fotografi me figura të zhveshura e të shkaktohen rritjen e imoralitetit.
479. Nuk ka shpëtim pa angazhim dhe nuk ka fitim pa sinqeritet, kërko prej Zotit kënaqësi në veprat tuaja.
480. Bën vetëm atë çka e kërkon dhe i përshtatet mendjes sate dhe mos paso veprat verbërisht sepse ajo e dobëson mendjen.
481. Pranoji gabimet, mbështetu Zotit dhe mos u bëj ziliqar.
482. Mos e humb shpresën në mëshirën e Zotit të Madhëruar sepse Ai është i cili ta largon të keqen, ta pranon lutjen, prandaj kërko prej Tij çka të duash.
483. Bëhu i sinqertë, thuaje të vërtetën edhe nëse është në dëm të vetvetes dhe mos bën lajka (mashtime) sepse ajo është hipokrizi.
484. Mos i bën shok Zotit, sillu mirë ndaj prindërve kur ata janë gjallë dhe lutu për ta kur ata janë të vdekur.
485. Përmirësoji marrëdhëniet familjare dhe mos i ofendo anëtarët e familjes, Zoti të shton jetë dhe furnizim.
486. Bëji mirë akrabasë (farefisit), jepja të drejtën jetimit, ndihmoji udhëtarit dhe të varfrit.
487. Mos i ndërpre lidhjet farefisnore, vizito tezet, hallat, dajallarët dhe axhallarët.
488. Mirësi është ajo çka bëhet për hir të Zotit, dashuri e vërtetë është dashuria e Zotit dhe për hir të Tij.

489. Mos u ul me të këqij, por ulu me dijetarët se kështu Zoti e ngrit personalitetin tënd.
490. Të jesh në shërbim të njerëzve. Devotshmëria më e vlefshme është modestia.
491. Mos të jetë pikësypnim vetëm kjo jetë, mos u friko nga varfëria, por mbështetju Zotit do të jesh prej të mirëve.
492. Mos e shiko atë që është më i lartë se ju, sepse ashtu dëmtohesh, por shiko atë i cili është më i ulët, kështu do të jesh falënderues.
493. Vizito atë i cili nuk të viziton, jepi atij i cili ta ndalon, falja atij i cili bën padrejtësi. Qetësia jote le të jetë mendim, vështrimi-shikimi yt le të bëhet përvojë (eksperiencë) apo studim.
494. Mos e ha pasurinë e jetimit sepse atë e paguan shtrenjtë në ahiret.
495. Mos iu bën keq fqinjëve se kjo nuk përkon (nuk është në përputhshmëri) me besimin.
496. Nuk ke dobi nga namazi e agjërimi nëse i ofendon dhe iu bën keq fqinjëve.
497. Bëji mirë jetimit, ledhatoje kokën e tij sepse për çdo qime të flokëve ke shpërblim.
498. Ha me shërbëtorë e robër, përulju dhe nënshtroju urdhrave të Zotit sepse kjo është sunet i të dërguarit Muhamedit a.s.
499. Ji aktiv, ndihmoj dhe shërbej shoqërisë se shërbëtori i popullit është zotëria i tij.
500. Mos e godit shërbëtorin, mos i bën padrejtësi të dobëtit, sepse për këtë do të përgjigjesh në ditën e gjykimit.
501. Mos e nënçmo dhe mos e turpëro të varfrin për varfërinë e tij sepse ditët ndërrojnë, kushtet ndryshojnë edhe gjendja e njerëzve ndryshon.
502. Plotësoja nevojat vëllait tënd, Zoti t'i plotëson nevojat tua. Kush ia lehtëson vëllait një fatkeqësi Zoti ia lehtëson atij një fatkeqësi në ditën e gjykimit.
503. Mos u bën prej atyre të cilët i zbulojnë organet e turpshme sepse ajo është punë e ndyrë.
504. Frikoju Zotit nga shikimi yt, nga dëgjimi, nga zemra, sepse për të gjitha këto do të japësh llogari para Zotit.
505. Mëshiroje të dobëtin, respektoje të madhin, çmoje të voglin do të jesh fisnik.

506. Mos u sjell ashpër me jetimin, mos ia ndalo të drejtën tjetrit, mos e refuzo nevojtarin.
507. Nderoj fisnikun, mos e respekto fajtorin dhe frikoju vetëm Zotit.
508. Hyr në shtëpi i qetë, kërko leje dhe jep selam.
509. Bëhu fisnik dhe ktheje përshëndetjen (selamin) ose përshëndete më sjellje fisnike.
510. Mos i jep selam atij që është duke fjetur, apo atij i cili është në nevojtoje dhe mos jep selam në vendet ku luhet bixhozi dhe lojërat e ndaluara.
511. Motër muslimane, përshëndete farefisnin dhe nëse ata të përshëndesin ktheje përshëndetjen.
512. Nëse je beqare mos i përshëndet të huaj, dhe ata mos të të përshëndesin, se kjo shkakton dyshime dhe ngatërresa.
513. Lejohet selami i grupit të meshkujve grupit të femrave, dhe e kundërta.
514. Lejohet femra me i dhanë selam të huajit kur në atë mes është prezent familja.
515. Mos e përshëndet të krishterin dhe jehudin me selam sepse selami është përshëndetje islame.
516. Nëse je në kalë jepi selam këmbësorit, nëse je në këmbë jepi selam atij që është ulu dhe mos i jep selam atij që është duke fjetur.
517. Jepi selam fëmijëve musliman kështu përhapet dashuria vëllazërore.
518. Përshëndetjen e selamit mos e zëvendëso me përshëndetje tjetër.
519. Mos hyr në shtëpi të huaj pa kërkuar leje.
520. Bëhu solid, mos vizito shokun në mesnatë, pas dreke apo në orët e vona të mbrëmjes (pas jacisë).
521. Mos hyr në shtëpi të huaj pa të dhënë pronari leje, nëse të thuhet kthehu - kthehu me ndërgjegje të pastër.
522. Mësoji fëmijët si duhet kërkuar leje, si duhet dhënë selamin, urdhërojini t'i forcojnë marrëdhëniet farefisnore dhe t'i ndihmojnë fqinjit.

523. Mësoju fëmijëve gjashtë gjëra:

- Vizitimin e të sëmurit,
- përcjelljen e xhenazes,
- përhapjen e selamit,
- pranimin e lutjes së nevojtarit,
- t'i ndihmojnë të dobët, dhe
- t'i përshëndesin me *jerhamukeAllah* ata që teshtijnë.

524. Ta dish se feja është këshillë për Zotin, të Dërguarin e Tij dhe për të gjithë muslimanët.

525. Stolisu me edukatën e të dërguarit, dhe fisnikërohu me fisnikërinë e të dërguarit. Duaje familjen dhe shokët e tij.

526. Pasoje “Ehlu suneti Vel Xhemaati” e mos i paso risitë e pastaj të pendohesh.

527. Këshillo muslimanët, urdhëro në punë të mira me sinqeritet, mos u sjell me ashpërsi e kryeneçësi.

528. Nënshtroju fesë së All-llahut dhe largohu nga injoranca, mos u bën egoist me dashtë vetëm veten.

529. Përgjigju thirrjeve në manifestime islame dhe bëhu mirëbërës, largoju të keqes dhe mos shko në manifestime të cilat i organizojnë pasanikët dhe i përzënë të varfrit.

530. Mos ha ushqim haram, mos u ul në tryeza ku pihet alkooli dhe veprohet keq.

531. Kur të hysh në shtëpi përmende zotin sepse kështu shejtani ikë nga aty dhe përkujtoje Zotin kur të hash se shejtani nuk mund të bëhet bashkëpunëtor në ushqim.

532. Kur të hash, ulu mirë e jo i mbështetur apo i shtrirë se nuk është edukative të hash ashtu.

533. Ha kur të jesh i uritur, mos e tepro por lejo hapësirë për ujë dhe frymëmarrje.

534. Të tepruarit e në ngrënie edhe nëse është ushqimi hallall nuk lejohet.

535. Vishu mirë para se të shkosh në xhami. Bëhu i matur në ecje, ulë shikimin dhe jepja rrugës të drejtën e saj.

536. Mos fryj në ushqim sepse ajo është gjë e papëlqyer dhe nuk i takon muslimanit.

537. Mos e pi ujin përnjëherë se kjo i dëmton mushkëritë.
538. Pastroji duart para dhe pas ushqimit, ushqimin përtype mirë, mos pi ujë gjatë të ushqyerit, vetëm nëse është e domosdoshme.
539. Ha me lugë, për mishin përdore thikën sepse nuk ka argumente për ndalimin e këtyre gjërave.
540. Bëhu stabil dhe i qëndrueshëm, sepse kjo të ruan fisnikërinë, të ruan pasurinë dhe të largon të keqen (poshtërsinë).
541. Kërko çka të nevojitet me nder, sepse çdo gjë është e caktuar në masë dhe në kohë të caktuar.
542. Mos u mundo të shpejtosh furnizimin dhe mos nxito në haram sepse furnizimi herët a vonë do të vjen.
543. Ushqimin mos e nënçmo kurrë, nëse të afrohet diçka çka nuk e pëlqen thuaj nuk kam apetit.
544. Respekto mikun në ushqim me mikpritje dhe plotësoja çka kërkon dhe çka ka nevojë.
545. Mos pi në këmbë, mos ha duke ecur, përkujto Zotin në fillim, falënderojë në mbarim. Nëse shërben të tjerët me ujë pi i fundit sepse ti je pronar dhe shërbyes në të njëjtën kohë.

Vizita e të sëmurit

546. Vizito të sëmurin, lutu për të, mos e ha ushqimin e tij deri sa je në vizitë te ai sepse ju jeni miq.
547. Mos ia trego gjendjen e vështirë të sëmurit, por lehtësoja gjendjen me fjalë bindëse, këshilloje të durojë, të lutet dhe të mos e humbë shpresën.
548. Mos u vono shumë kur ta vizitosh të sëmurin e ta dëmtosh dhe t'ia vështirësosh gjendjen atij dhe familjes së tij por nëse ai insiston patjetër atëherë nuk prishë punë.
549. Vizitoje të sëmurin shpesh nëse vizita i sjell lumturi dhe e qetëson.
550. Vizitoji edhe të sëmurit tjerë nëse i sëmuri është në spital së bashku me të tjerët.
551. Vendose dorën në trupin e të sëmurit dhe lutu me këtë dua': **Largoje (vështirësinë) dhembjen o Zot i njerëzve dhe shëroje, nuk ka shërues përpos shërimit Tënd.**
552. Premtoji të sëmurit, zbutja gjendjen se kjo e bën të lumtur të sëmurin dhe i shpejtohet shërimi.
553. Të sëmurit përkujtoji gjëra të mira, nëse ai është në shtrat të vdekjes sepse kjo ndikon të mendojë në All-llahun.
554. Kur të jesh i sëmurë duro dhe kënaqu me caktimin e Zotit dhe mos e dëshiro Vdekjen.
555. Nëse e këshillon të sëmurin e shtrirë për vdekje, këshilloje që të thotë: **O Zot më mbroj nga dënimet e vdekjes, o Zot më mëshiro dhe më ngrit në mëshirën Tënde.**
556. Kur të prezantosh në vdekjen e shokut, ta dish se Zoti nuk të dënon për lotët dhe as për pikëllimin e zemrës, por për sjelljet e injorancës.
557. Kur ta shohësh të vdekurin, përkujto dhe mendo në çështjet e Zotit i qetë duke pëshpëritur emrin e All-llahut në heshtje.

Rregullat e kuvendit

558. Kur të prezantosh në kuvend, përshëndet ne selam, kërko leje, dhe largohu pasi të përfundojë kuvendi.
559. Kur të jesh ulur në kuvend kur të hyjë ndokush liro vend pa shtrydhje dhe lllomotitje.
560. Mos u shtrij dhe mos u zgjero në kuvend dhe mos lejo që dikush të ulet në vendin e tjetrit i cili është ngritur për ndonjë nevojë.
561. Pas përfundimit të kuvendit mos vazhdo të rrish dhe mos ndërhyj në mes dy personave ku nuk ka zbrazëti (hapësirë).
562. Prej shenjave të besimtarit janë të ulurit me të devotshmit, me të dobëtit dhe kur të largohesh largohu me dua’.
563. Kur të shoqërohesh me njerëz, ji i pastër i butë dhe sillu mirë dhe me respekt.
564. Kur të jesh ulur në rrugë:
- ule shikimin,
 - largoje ndyrësirën,
 - ktheje selamin,
 - urdhëro në të mirë,
 - ndihmoj nevojtarit dhe të dëmtuarit,
 - fol mirë dhe
 - shpërndaje selamin.
565. Derisa je në rrugë mos harro t’ia tregosh drejtimin udhëtarit, t’i përshëndesësh me *jerhamukeAllah* ata që teshtijnë dhe t’i ndihmosh nevojtarët.
566. Në bisedë me të tjerët bëhu i çiltër, me qëllime të pastra, mos fol keq dhe shmangu nga konfrontimet dhe kryelartësia.
567. Fol me çdokënd varësisht prej inteligjencës së tij, vepro çka përkon me rregullat njerëzore dhe të sheriatit.
568. Mos e lavdëro veten dhe mos e tepro kur ta falënderosh tjetrin por shpjegoje ngjarjen realisht.
569. Mos ec nëpër tokë si arrogant, kryelartë, por bëhu modest i devotshëm dhe i qetë.

570. Ec qetë nëpër rrugë dhe mos fol fjalë banale dhe fjalë pa nevojë apo çka hidhëron, i mërzitë dhe i dëmton të tjerët.
571. Vizitoji, respektoji dhe bëju mirë prindërve, farefisit, përforcoji marrëdhëniet me ta dhe bëji mirë fqinjit dhe çdo muslimani tjetër.
572. Vizito shokët në kohë të përshtatshme, mos nënçmo vendin ku ke shkuar dhe as ushqimin të cilin e ha.

Porositë e Llukmanit a.s. drejtuar birit të tij

O biri im!

Edhe veprën e rëndë sa kokrra e sinapit që ndodhet në shkëmb, në qiej apo në tokë, Allahu do ta nxjerr në shesh. Me të vërtetë, Allahu njeh mirë çdo imtësi dhe i di të gjitha fshehtësitë.

O biri im!

Fale namazin, urdhëroje të mirën, pengoje dhe largoje të keqen dhe duro ndaj çdo lloj fatkeqësie e cila të godet! Me të vërtetë, Allahu njeh mirë çdo imtësi dhe i di të gjitha fshehtësitë. Mos e lako fytyrën ndaj njerëzve me nënçmim dhe mos ec në tokë me mendjemadhësi, se Allahu nuk i do mendjemëdhenjtë e mburracakët.

O biri im!

Tre persona njihen vetëm në tri raste:

- i buti njihet vetëm në rast hidhërimi,
- trimi njihet vetëm në luftë,
- miku i vërtetë njihet vetëm në vështirësi.

O biri im!

Mençuri është të ulesh me të varfrit ashtu siç ulesh me mbretër.

O biri im!

Shoqëroju me dijetarë, se Zoti e ngjallë zemrën e vdekur me dritën e diturisë ashtu siç e ngjall tokën e vdekur me shi.

O biri im!

Kur të prezantosh në kuvend, jep selam, ulu dhe mos shpejto në të folur derisa ata mos ta fillojnë bisedën. Nëse e përkujtojnë Zotin e Lartmadhëruar vazhdoje bisedën, por nëse fillojnë biseda të kota, larguju prej tyre dhe kërko vend tjetër.

O biri im!

Vërtetë, fjala është më e fortë se guri, e më e rëndë se durimi dhe më e nxehtë se gaca. Nuk ka dyshim se zemrat janë kopsht dhe mbill në to fjalë të mira, nëse nuk mbin e tëra, mbin një pjesë e tyre.

O biri im!

- Ke kujdes ndaj të keqit kur e nderon,
- ndaj fisnikut kur e keqtrajton, dhe
- ndaj ngatërrestarit kur je në armiqësi.

O biri im!

Bëhu i matur, mos u bëj dorështrenguar, mos e tepro në grumbullimin e pasurisë, por as mos e liro dorën krejtësisht.

O biri im!

Tradhtia e zemrës del në shesh prej fjalës nga goja apo nga shikimi i syve.

O biri im!

- Mos qesh pa nevojë,
- mos bredh kot,
- mos e humb pasurinë e tjetri të përfitojë nga pasuria jote.

Pasuri e jotja është ajo çka e lë për të ardhmen, e pasuri e huaj është ajo çka lë mbrapa.

O biri im!

- Kush mëshiron, mëshirohet.
- Kush heshtë, shpëton.
- Kush flet mirë, nderohet.
- Kush flet keq, mëkaton.
- Kush nuk e sundon gjuhën, pendohet.

O biri im!

Botën do ta lësh mbrapa, prandaj mos e harxho zemrën në të sepse ajo nuk është krijesë e jotja, atë e ka krijuar Zoti. Ai (Zoti) atë (botën) e ka bërë shpërblim për të nënshtruarit dhe sprovë e dënim për kryelartët.

O biri im!

Bota është det i pafund, në të janë fundosur shumë e shumë gjenerata të kaluara, e do të fundosen shumë e shumë gjenerata të ardhshme. Mundohu që devotshmëria ndaj Zotit të jetë anija jote, kurse mbështetja në Zotin të jetë tradita jote. Zbukurohu me vepra të mira, nëse shpëton, shpëton me mëshirën e Zotit, nëse fundosesh, je fundosur me gabimin tënd.

O biri im!

Kërko mbështetje tek Zoti nga të këqijat e njerëzve dhe nga veprat e fisnikëve bëhu i kujdesshëm.

O biri im!

Bëhu shërbëtor i fisnikëve, e kurrë mos u bëj shok i të këqijve.

O biri im!

Bëhu i drejtë, do të jesh i pasur.

O biri im!

- Kush ngarkohet me atë çka nuk mund ta bartë, do të bëhet i paaftë.
- Kush është dashuruar në vetvete, është shkatërruar.
- Kush është bërë kryelartë, është poshtëruar.
- Kush ka folur pak, ka gjetur shpëtim.

O biri im!

Bëji mirë familjes, mos u angazho në punë të kota e ta humbasësh familjen në këtë botë dhe të të ndalohej shpërblimi në ahiret.

O biri im!

E kam shijuar athtësinë (idhtësi) e hardhelit, e kam përjetuar rëndësinë e durimit, mirëpo nuk kam shijuar athtësi më të madhe se atë të varfërisë. Nëse varfërohesh, mos iu shfaq njerëzve për t'i penguar ata, sepse kush është ai që ka kërkuar nga Zoti, e Ai nuk i ka dhënë, kush është ai i cili është penduar e Zoti nuk ia ka pranuar tevben?.

O biri im!

Bëhu i matur, mos e lësho dorën plotësisht, as mos e shtrëngo dorën fort dhe mos shpenzo pa nevojë.

O biri im!

Mos ia mëso dikujt atë çka nuk e din, derisa të mos e veprosh atë që e ke mësuar.

O biri im!

Bëhu tregtar i devotshmërisë së Zotit, do të fitosh profit pa harxhuar mall.

O biri im!

Prezanto në përcjelljen e kufomave, e jo në ahengje të dasmave, sepse kufoma ta përkujton ahiretin, e dasma t'i përkujton kënaqësitë e kësaj bote.

O biri im!

Mos e vono tevben (pendimin) sepse vdekja të vjen befasisht.

O biri im!

Largohu nga e keqja (sherri) sepse sherri është prej krijesave më të këqija.

O biri im!

Frikësoju Zotit dhe mos kërko prej njerëzve që të nderojnë ty për atë se i frikohesh Zotit, se në këtë rast do të bëhesh i keq (amoral).

O biri im!

Ruaju borxhit sepse borxhi të poshtëron ditën dhe të shqetëson natën.

O biri im!

Ruaju nga hidhërimi, se hidhërimi i ka shkatërruar zemrat e të mençurve.

O biri im!

Ruaju nga gënjeshtria, sepse:

- gënjeshtria ta shkatërron fenë,
- ta humb pozitën,
- ta merr fytyrën,
- nuk të dëgjon askush kur të flasësh,
- nuk të beson askush dhe
- nuk do të kesh kënaqësi në botën tjetër,
- pas kësaj edhe nëse e flet të vërtetën të poshtërojnë në kuvendime,
- të urrejnë dhe nuk t'i tregojnë sekretet e tyre, por mbyllin kuvendimin dhe nuk të besojnë asgjë.
- Kështu që ti në zemrat e tyre je asgjë,
- por më e keqja nga këto është se e ke fituar hidhërimin e Zotit në këtë botë dhe e meriton hidhërimin e Zotit në ahiret.

O biri im!

Mos lejo ushqimin tënd ta hajë çdo kush, por vetëm të devotshmit, dhe për çështjet e tua konsultohu me dijetarët.

O biri im!

- Fjala jote le të jetë e ëmbël,
- fytyra jote le të jetë e gëzuar dhe
- angazhohu që të jesh i dashur pranë njerëzve.

O biri im!

Sherri më i keq është i atij prej të cilit mendojnë njerëzit se nuk është i keq.

O biri im!

- Mos u kënaq me veprën e injorantit që të fitosh simpatinë e tij, dhe
- mos e konsidero të lehtë hidhërimin e dijetarit kur ai të kërkon të jesh i devotshëm.

Librat autoriale dhe të përkthyer (nga autori)

- |1. Besimi në Zotin|
- |2. Melaqet e Zotit|
- |3. Besimi në Librat e Zotit|
- |4. Pejgamberët e Zotit|
- |5. Besimi në Ditën e Kijametit|
- |6. Besimi në Kaderin e Zotit|
- |7. Tregime nga jeta e Muhamedit a.s|
- |8. Fikhu i Namazit|
- |9. Fikhu i Zekatit|
- |10. Fikhu i Agjërimit|
- |11. Fikhu i Haxhit|
- |12. Dashuria|
- |13. Singëriteti|
- |14. Drejtësia|
- |15. Amaneti|
- |16. Turpi|
- |17. Durimi|
- |18. Morali|
- |19. Falënderimi|
- |20. Bamirësia|
- |21. Mëshira|
- |22. Bujaria|
- |23. Vërtetësia|
- |24. Emërtoni fëmijët tuaj me emra të bukur|

- |25. Nata e dhëndërisë|
|26. Dita e vdekjes dhe e varrimit|

|27. Texhvidi i muslimanit të vogël|
|28. Shkruaj lexo dhe mëso shkronjat e Kur'anit|
|29. Planprogrami i muslimanit të vogël|
|30. Drita e jetës|
|31. Lutjet e jetës nga Kur'ani fisnik|
|32. Këshilltari fisnik për djem dhe vajza (nga autori Muhamed Sajim)|

- |33. Trashëgimia|
|34. Vasijeti|
|35. Vakëfi|
|36. Ixhtihadi|
|37. Usuli fikhu për fillestarë|
|38. Kurhani|
|39. Statuti i familjes|

|40. Dëshiroj të jem ai që nuk duhet të jem|

- |41. Dëshmorët e Prillit në Rakoc dhe Lagje të Re|
|42. Fadil Çaka – Komandant Sharri||

|43. Texhvidi – Shkenca e të lexuarit (kënduarit) të përpiktë të Kur'anit|
|44. Mrekullitë numerike në Kur'anin Fisnik (nga autori Abdurrezak Nufel)|
|45. (Pa)Mundësia e përkthimit të Kur'anit|
|46. Tema të zgjedhura dhe të nevojshme|

- |47. Kryesore në terminologjinë e Hadithit (*Abduhu Abas El-Velidi*)|
- |48. Fjalë të arta të më të mirit të njerëzimit Muhamedit s.a.v.s. (*Abdul Fetah Xhemilë Berri*)|
- |49. Tregime për ta arritur kulminacionin e mirësisë dhe përsosmërinë e devotshmërisë (*nga autori Muhamed Eminë Xhundi*)|
- |50. Usuli fikhu islam - I - Ligjet e sheriatit - (*Vehbetu Zuhejli*)|**
- |51. Usuli fikhu islam - II - Përpilimi i ligjeve prej teksteve të sheriatit - (*Vehbetu Zuhejli*)|**
- |52. Usuli fikhu islam - III - Kur'ani dhe Suneti – (*Vehbetu Zuhejli*)|**
- |53. Usuli fikhu islam - IV - Ixhmai - (*Vehbetu Zuhejli*)|**
- |54. Usuli fikhu islam - V - Kijasi - (*Vehbetu Zuhejli*)|**
- |55. Istihسانی (*Vehbetu Zuhejli*)|**
- |56. Parimi i Intereisit (*Vehbetu Zuhejli*)|**
- |57. Fetavatë (*Muhamed Muteveli Esh-Shaëravi*)|**
- |58. Fundi i botës (*Muhamed Muteveli Esh-Shaëravi*)|**
- |59. Madhështia e islamit (*Muhamed Muteveli Esh-Shaëravi*)|**
- |60. Këto llogariten furnizime (*Muhamed Muteveli Esh-Shaëravi*)|**
- |61. Për Kushtetutën Islame (*Dr. Muhamed Sejid Ahmed El- Musejer*)|**
- |62. Shkurtimi i thonjve në dritën e sunetit dhe mjekësisë (*Ebul Vefa Abdul Ahar dhe Jahja Nasir*)|**
- |63. Islami dhe Politika (*Dr. Jusuf Kardavi*)|**
- |64. Toka e Israsë (*Pikat kritike palestinezo-izraelite*)|**
- |65. Për hulumtuesit e fesë së vërtetë (*Muhamed Hisham Tilbete*)|**

- |66. *Vëllazëria në islam dhe zemra e shëndoshë (Amër Halid)*|
- |67. *Superfuqia në Allahun (Amër Halid)*|
- |68. *Shpresa duhet të jetë besim dhe veprim (Amër Halid)*|
- |69. *Bindja e thellë në Allahun (Amër Halid)*|
- |70. *Shpresa në Allahun (Amër Halid)*|
- |71. *Shpresa në Allahun duhet të jetë besim dhe veprim (Amër Halid)*|
- |72. *Vendosmëria në fenë e Allahut (Amër Halid)*|
- |73. *Pasojat e mëkateve (Amër Halid)*|
- |74. *Vëllazëria muslimane (Amër Halid)*|
- |75. *Mjetet e vendosmërisë në fenë e Allahut (Amër Halid)*|
- |76. *Vlera e kohës (Amër Halid)*|
- |77. *Serioziteti (Amër Halid)*|
- |78. *Pozitiviteti (Amër Halid)*|
- |79. *Pendimi (Amër Halid)*|

Përmbajtja:

Besimi	3
Djali im, bija ime	11
Abdesi	13
Gusli	16
Namazi	18
Namazi i xhumasë.....	22
Namazi i bajrameve	23
Oj motra!	23
Namazi i xhenazes	24
Lutjet dhe Zekati	25
Agjërimi	30
Përpjekje në rrugë të Allahut xh.sh.....	35
Marrëdhëniet ndërnjerëzore – <i>muamelat</i>	36
Dënimet.....	40
Edukata e moralit	41
Vizita e të sëmurit	48
Rregullat e kuvendit	49
Porositë e Llukmanit a.s. drejtuar birit të tij	51